

## บทที่ 4

### ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษา  
ขั้นพื้นฐานของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอนุบาลกัณฑ์รัชย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา  
มหาสารคาม เขต 1 มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมตาม  
มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 และเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและ  
ค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน  
โดยใช้หลักการวิจัยปฏิบัติการ ผู้ศึกษาค้นคว้าขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับพฤติกรรมการปฏิบัติของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 1 - 2
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติ ก่อน และ หลังการ  
พัฒนา

#### ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับพฤติกรรมการปฏิบัติของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 1 - 2

1. การวิเคราะห์ข้อมูลระดับพฤติกรรมการปฏิบัติ โดยใช้แบบสอบถาม  
ในการสำรวจสภาพปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์  
ของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 โดยครูผู้สอนประจำชั้น จำนวน 13 คน ครู  
พระสอนศีลธรรม และพระวิทยากร เป็นผู้ศึกษาและผู้ร่วมศึกษา โดยใช้แบบสอบถามสำรวจ  
เพื่อ ประเมิน พฤติกรรมนักเรียน ปรากฏผลการสำรวจดังตาราง ต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับพฤติกรรมกาปฏิบัติด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 1 ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอนุบาลกันทรวิชัย ระยะที่ 1

รายการสำรวจพฤติกรรมกาปฏิบัติ คุณธรรม จริยธรรม	ช่วงชั้นที่ 1 (ป. 1-3) N = 197			ช่วงชั้นที่ 2 (ป. 4-6) N = 250		
	$\bar{X}$	S.D	แปลผล	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
1. มีวินัยและความรับผิดชอบ ปฏิบัติตนตามหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนาที่ตนนับถือ	4.50	0.22	มาก	4.09	0.26	มาก
2. มีความซื่อสัตย์สุจริต	4.52	0.26	มากที่สุด	4.08	0.28	มาก
3. มีความกตัญญูทวดเวทึ	4.81	0.26	มากที่สุด	4.30	0.20	มาก
4. มีเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ	4.40	0.35	มาก	3.87	0.20	มาก
5. ประหยัด รู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตนและส่วนรวมอย่างคุ้มค่า	4.55	0.36	มากที่สุด	4.10	0.21	มาก
6. มีความภูมิใจในความเป็นไทย	4.57	0.36	มากที่สุด	4.06	0.35	มาก
โดยรวม	4.56	0.30	มากที่สุด	4.07	0.25	มาก
รวมเฉลี่ยทั้ง 2 ช่วงชั้น 4.32						

หมายเหตุ รายละเอียดการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ในภาคผนวก ข

จากตารางที่ 1 การสำรวจพฤติกรรมนักเรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้าน คุณภาพผู้เรียน โดยครูประจำชั้น พบว่า พฤติกรรมนักเรียนโดยรวมทั้ง 2 ช่วงชั้นรวมทุกด้าน มีค่าระดับพฤติกรรมกาปฏิบัติเฉลี่ย 4.32 ระดับปฏิบัติ มาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายช่วงชั้น พบว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 1 มีค่าระดับพฤติกรรมกาปฏิบัติเฉลี่ย 4.56 ระดับการปฏิบัติ มากที่สุด ส่วนนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 มีค่าระดับพฤติกรรมกาปฏิบัติเฉลี่ย 4.07 ระดับปฏิบัติ มาก

## 2. การวิเคราะห์ข้อมูลระดับพฤติกรรมนักเรียน จากการสัมภาษณ์และสังเกต

จากการสังเกตสัมภาษณ์ นักเรียนและครูผู้สอนโดยครูผู้ร่วมวิจัยและผู้วิจัย ในพฤติกรรมกาแสดงออกของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ในด้านความมีวินัย ความรับผิดชอบ การปฏิบัติตนตามหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนา ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความกตัญญูทวดเวทึ ความเมตตากรุณา ความประหยัด และความภูมิใจในความเป็นไทย มีข้อค้นพบ ดังนี้

### 2.1 ด้านความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ

“...นักเรียนหลายคนไม่เข้าร่วมกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัด คนที่เข้าร่วมบางส่วนก็มาเข้าร่วมกิจกรรมไม่ทันเวลา ในกิจกรรมการเข้าแถวเคารพธงชาติ นักเรียนจะมาโรงเรียนสาย และถึงชยะไม่เป็นที่ทำให้บริเวณโรงเรียนสกปรก...”

(ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 : สัมภาษณ์)

“...นักเรียนมาโรงเรียนสายไม่ได้ทำงานตามที่ครูมอบหมาย สอบถามแล้วเด็กตื่นสาย และมีนักเรียนบางคนทำลายสิ่งของที่เป็นสาธารณสมบัติของโรงเรียนด้วย...”

(ครูประจำชั้นชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 : สัมภาษณ์)

### 2. ด้านความซื่อสัตย์สุจริต

“...นักเรียนบางส่วนทำลายหนังสือในห้องสมุดโดยการฉีกหนังสือ ขโมยหนังสือ และมีนักเรียนจำนวนหนึ่งไม่ทำการบ้านส่งครูและชอบขโมยสมุดคืนสอกันเป็นประจำ...”

(ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 : สัมภาษณ์)

“...นักเรียนหลายคนทำการบ้านไม่ได้ จึงแก้ปัญหาโดยลอกการบ้านเพื่อน เพราะกลัวครูจะลงโทษที่ไม่ได้ทำการบ้าน และชอบพูดจาไม่สุภาพ มีการทะเลาะกันอยู่บ่อย ๆ...”

(ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 : สัมภาษณ์)

### 2.3 ด้านความประหยัด

“...นักเรียนหลายคนมีเงินมาโรงเรียนคนละ 20-30 บาท แต่ใช้เงินไม่เป็น นำเงินไปซื้อขนมที่เป็นของหมักดอง นำไปเล่นการพนัน เพื่อเล่นเกมในร้านอินเทอร์เน็ต...”

(ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 : สัมภาษณ์)

“...นักเรียนบางคนหนีโรงเรียนไปเล่นเกมในช่วงพักเที่ยง ไม่เข้าห้องเรียนในช่วงบ่าย...”

(ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 : สัมภาษณ์)

### 2.4 ด้านความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละ

“...เวลาทำกิจกรรมพัฒนาโรงเรียนในโอกาสต่างๆ นักเรียน ช่วงชั้นที่ 2 โดยเฉพาะชั้น ป. 5 – 6 ชอบหลีกเลี่ยงการทำงาน ชอบหลบ และแอบหนีบ่อยๆ...”

(ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 : สัมภาษณ์)

“... มีนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 2 บางกลุ่ม ชอบเอาเปรียบเด็ก ช่วงชั้นที่ 1 และเด็กปฐมวัย โดยใช้ให้เอาขยะที่เก็บแล้วหอบไปทิ้ง และใช้ให้หิ้วถังขยะหนักๆ ไปทิ้งแทนตัวเอง...”

(ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 : สัมภาษณ์)

## 2.5 ด้านความกตัญญูทวดเวท

“...นักเรียนส่วนใหญ่ไม่แสดงความเคารพ ความกตัญญูต่อพ่อแม่ ไม่ไหว้เวลาก่อนจะมาโรงเรียน และหลังจากกลับโรงเรียน ไม่แสดงความรักความกตัญญูในวันสำคัญ เช่น วันแม่...”

(ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 : สัมภาษณ์)

“...นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 บางส่วน ไม่แสดงความมีน้ำใจ เวลาเห็นครูหัวของหนัก หรือดีของหลายอย่าง...และเวลาเดินผ่านหรือสวนทางครู ไม่แสดงความเคารพ ไม่อ่อนน้อม...”

(ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 : สังเกต)

## 2.6 ด้านความภูมิใจในความเป็นไทย

“...นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่เป็นนักเรียนชั้นโตไม่ทำตัวเป็นแบบอย่างแก่นักเรียนรุ่นน้อง เช่น การเข้าแถวรับอาหารกลางวัน การช่วยเหลือเอื้อเฟื้อรุ่นน้องตัวเล็กๆ... เวลารับประทานอาหารกลางวันเสร็จทิ้งถ้วย จาน และถาดอาหาร โดยไม่นำมาส่งที่ล้าง...”

(ครูผู้สอนช่วงชั้นที่ 1 : สังเกต)

“...นักเรียนบางส่วนโดยเฉพาะชั้นโตๆ ชอบทำลายสมบัติของโรงเรียน เช่น โต๊ะเก้าอี้ ชอบใช้น้ำยาลบคำผิดสีขาว จีดเขียนตามโต๊ะ สกปรก และจีดเขียนข้างฝาห้องเรียน ทำลายป้ายนิเทศที่ครูจัด หลายๆ คน เวลาเดินผ่านต้นไม้ชอบเอามือดึง เค็ดใบไม้ กิ่งไม้ ชอบเปิดน้ำปล่อยทิ้ง...”

(ครูผู้สอนช่วงชั้นที่ 2 : สัมภาษณ์)

จากสภาพปัญหาพฤติกรรมนักเรียน ผู้วิจัยและผู้ร่วมรายงานการวิจัยได้นำเสนอ พฤติกรรมการปฏิบัติด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน จากการสังเกต สัมภาษณ์ เข้าเสนอ ต่อที่ประชุมครู ที่ประชุมได้แสดงความคิดเห็น และมีการพิจารณาร่วมกัน เห็นว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 1 คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม อยู่ในเกณฑ์ดีมาก แต่นักเรียน ช่วงชั้นที่ 2 คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 มีปัญหาพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม ทั้ง 6 ด้าน ที่ควรได้รับการแก้ไข และถ้าวิเคราะห์จากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามพบว่า พฤติกรรม การปฏิบัติด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 มีค่าเฉลี่ยทุกด้าน 4.56 ระดับการปฏิบัติ มากที่สุด ส่วนนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 พฤติกรรม การปฏิบัติด้านคุณธรรมจริยธรรมมีค่าเฉลี่ยทุกด้าน 4.12 ระดับการปฏิบัติ มาก ที่ประชุมร่วมกัน วิเคราะห์ เห็นว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 1 มี ระดับการปฏิบัติด้านคุณธรรมจริยธรรมคืออยู่แล้ว แต่

นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ยังมีนักเรียนบางส่วนที่ควรได้รับการแก้ไข ที่ประชุมจึงมีมติ ให้กำหนด กลยุทธ์ในการพัฒนา นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 250 คน ดังนี้

1. กลยุทธ์การเข้าค่าย
2. กลยุทธ์การสอนสอดแทรกในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
3. กลยุทธ์พบพระพบธรรมระหว่างเข้าพรรษา
4. กลยุทธ์ส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยใช้กิจกรรมอบรมหน้าเสาธง และกิจกรรมวันสุกส์ปาค้า

### ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 2

จากสภาพปัจจุบัน ปัญหา พฤติกรรมนักเรียน ด้านคุณธรรมจริยธรรม ที่ได้จากการสำรวจพฤติกรรมในระยะที่ 1 ผู้วิจัยและผู้ร่วมรายงานการวิจัย เห็นว่า พฤติกรรมระดับช่วงชั้นที่ 1 นักเรียนได้ปฏิบัติเป็นประจำเป็นที่น่าพอใจ แต่นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 มีพฤติกรรมปฏิบัติที่เป็นปัญหาโดยรวมยังไม่น่าพอใจ จึงวางแผนเพื่อพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โดยกำหนด พฤติกรรมที่ต้องพัฒนา แยกเป็นรายด้านจากผลการสำรวจสอบถาม ตามลำดับความสำคัญของปัญหาจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ ระดับปฏิบัติ เฉลี่ย 3.87 ด้านความภูมิใจในความเป็นไทย ระดับปฏิบัติ เฉลี่ย 4.06 ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ระดับปฏิบัติ เฉลี่ย 4.08 ด้านความมีวินัย ความรับผิดชอบ ปฏิบัติตนตามหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนาที่ตนนับถือ ระดับปฏิบัติ เฉลี่ย 4.09 ด้านความประหยัด รู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตนและส่วนรวม ระดับปฏิบัติ เฉลี่ย 4.10 และด้านความกตัญญูกตเวที ระดับปฏิบัติ เฉลี่ย 4.30 โดยรวมทุกด้านมีระดับปฏิบัติ มาก ซึ่งผู้วิจัยได้นำผลการสำรวจเข้าที่ประชุมเพื่อวางแผนการพัฒนา โดยกำหนดเป็นกลยุทธ์ในการดำเนินการ ใช้การดำเนินงานที่เป็นระบบ เป็นการจัดเชิงปฏิบัติการ ดังนี้

#### 1. กลยุทธ์การเข้าค่าย “เข้าค่ายพุทธบุตร”

##### 1.1 ผลการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยการใช้กลยุทธ์เข้าค่ายพุทธบุตร รอบที่ 1

1.1.1 ขึ้นวางแผน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ สภาพปัจจุบัน และปัญหา จากการสำรวจ โดยใช้แบบสอบถาม การสังเกต และสัมภาษณ์ ร่วมกับกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ประชุมปรึกษาหารือ สนทนา ระดมความคิด เพื่อกำหนดกลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนาวางแผนปฏิบัติการ ดังนี้

- 1) ประชุมคณะกรรมการเพื่อรับทราบปัญหาและความต้องการพัฒนา คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ทั้ง 6 ด้าน ที่ประชุม กำหนดกลยุทธ์การเข้าค่ายพุทธบุตร ระหว่างวันที่ 14 – 16 มิถุนายน 2550 ณ ศูนย์ปฏิบัติธรรมวัดป่าวังเลิง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
- 2) แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการเข้าค่ายพุทธบุตร และจัดประชุม คณะกรรมการเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์และปฏิทินการปฏิบัติงาน กำหนดเนื้อหาในแต่ละวัน
- 3) ติดต่อประสานงานกับพระธรรมวิทยากรที่จะนำฝึกปฏิบัติและให้ความรู้ จากวัดป่าประชาภิยม จังหวัดกาฬสินธุ์ และประสานกับเจ้าอาวาสวัดป่าวังเลิงเพื่อขออนุญาตใช้สถานที่ในการจัดกิจกรรมเข้าค่าย
- 4) จัดประชุมนักเรียนเพื่อรับทราบแนวทางปฏิบัติและเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ในการเข้าค่าย
- 5) นำนักเรียนเข้าค่ายพุทธบุตรตามระยะเวลาที่กำหนดและปฏิบัติตาม กิจกรรมตามเนื้อหา หลักสูตรที่กำหนด
- 6) ประเมินผลพฤติกรรมนักเรียนก่อนเข้ารับการเข้าค่ายและหลังการเข้ารับการเข้าค่ายพุทธบุตร
- 7) สรุปผลการดำเนินงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ
  - 1.1.2 ขั้นการปฏิบัติ และขั้นสังเกต ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย จัดกิจกรรมตามแผน และ ระยะเวลาที่กำหนดในการดำเนินกิจกรรม กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรม เก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและหรือผู้ให้ข้อมูล ตามแผนที่ กำหนดกลยุทธ์ไว้ ดังนี้
 

กลยุทธ์การเข้าค่าย “เข้าค่ายพุทธบุตร” ปฏิบัติตามแผนที่กำหนด โดยมี เป้าหมายเพื่อส่งเสริมพัฒนา คุณธรรมจริยธรรม นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 250 คน ระยะเวลา ระหว่าง วันที่ 14-16 มิถุนายน ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยนำนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 เข้าค่ายพุทธบุตร ใช้เวลาในการเข้าค่าย จำนวน 3 วัน 2 คืน ได้ กำหนดหลักสูตรขอบเขตเนื้อหาการฝึกอบรม ดังนี้ เรื่อง กติกาการอยู่ค่าย สัจฉญาณใจ และคำ ปฏิญาณตน ศาสนพิธี มารยาทชาวพุทธ ความสามัคคี ระเบียบวินัย การสวดมนต์ทำวัตรเช้า- เย็น พระคุณของบิดา-มารดา คุณครู เพื่อนที่ดีการบำเพ็ญประโยชน์ อริฐานจิตเพื่อชีวิตใหม่ โดยมีนายบุญจันทร์ ยัพรายฤทธิ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลกันทรวิชัย เป็นประธานการเปิด ค่าย และคณะวิทยากรศูนย์ปฏิบัติธรรมเฉลิมพระเกียรติ วัดประชาภิยม อำเภอเมือง จังหวัด

กาฬสินธุ์ เป็นวิทยากรในการฝึกอบรม ซึ่งคณะวิทยากรได้ดำเนินการตามปฏิทินการเข้าค่าย ตลอดระยะเวลา 3 วัน 2 คืน ในวันที่ 14-16 มิถุนายน 2550 ณ ศาลาการเปรียญวัดป่าวังเลิง เป็นสถานที่ที่มีความพร้อมด้านอุปกรณ์ บรรยากาศเหมาะสม สะดวกต่อการเดินทางไปอบรม ของกลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย และคณะวิทยากรที่มาให้ความรู้ รายละเอียดจากการเข้าค่ายพุทธบุตร มีดังนี้

วันที่ 14 มิถุนายน 2550 ดำเนินการเข้าค่ายพุทธบุตร เรื่อง หลักธรรมเบื้องต้น ศาสนพิธี มารยาทชาวพุทธ ความสามัคคี ระเบียบวินัย การสวดมนต์ไหว้พระ ที่ศาลา การเปรียญวัดป่าวังเลิง ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้เข้าร่วมกิจกรรมกับคณะวิทยากร โดยมีนักเรียน เข้าร่วมการอบรม จำนวน 250 คน พิธีเปิดได้เชิญนายบุญจันทร์ ยัพรายถรณ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลกันทรวิชัย เป็นประธานเปิดการอบรมและดำเนินการตามตารางการอบรม โดยคณะวิทยากรได้ให้ความรู้โดยประธานสงฆ์ เจ้าคณะอำเภอเมืองมหาสารคามเป็นประธาน ฝ่ายสงฆ์ ได้กล่าวสัมนโมทนาและบรรยายพิเศษ พร้อมทั้งแนะนำวิทยากรพิธีกล่าวมอบตัว เป็นศิษย์ กตติกาการอยู่ค่าย สัจญญาใจ และคำปฏิญาณ ในช่วงบ่ายจัดแบ่งนักเรียนเรียนรู้ตาม ฐาน จำนวน 4 ฐาน คือ ฐานศาสนพิธี มารยาทชาวพุทธ ความสามัคคี และระเบียบวินัยในแต่ละฐาน ได้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้สอบถามจากวิทยากรแต่ละฐาน ตอนเย็นสวดมนต์ทำวัตรเย็นสู่ความเป็นพุทธบุตร ผลการอบรมผู้เข้ารับการอบรมสามารถฝึกปฏิบัติตนได้เป็นอย่างดี

วันที่ 15 มิถุนายน 2550 การอบรมการเข้าค่ายพุทธบุตรดำเนินไปตามปฏิทิน โดยตื่นนอนทำกิจส่วนตัว ฝึกบริหารกาย บริหารจิต สวดมนต์ทำวัตรเช้า เจริญภาวนา อบรมเรื่องพุทธจริยา แบ่งฐานนักเรียนเป็น 2 ฐาน คือ ฐานพระคุณของบิดา-มารดา และฐานพระคุณครูช่วงบ่ายเข้าฐาน 4 ฐาน คือ ฐานเพื่อนที่ดี พลเมืองที่ดี สาวกที่ดี สุขภาพที่ดี โดยในการเข้าฐานแต่ละฐานทั้งในภาคเช้าและบ่ายนักเรียนกลุ่มเป้าหมายได้ให้ความสนใจ ตั้งใจ เป็นอย่างดี ตอนเย็น สวดมนต์ทำวัตรเย็น เจริญภาวนา และชมวีดีโอเกี่ยวกับพระคุณของแม่ พระคุณของครู การคบเพื่อนที่ดี นักเรียนให้ความสนใจดี

วันที่ 16 มิถุนายน 2550 นักเรียนตื่นนอนทำกิจส่วนตัว บริหารกาย บริหารจิต สวดมนต์ทำวัตรเช้า เจริญภาวนา จัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ทำความสะอาดบนศาลา การเปรียญ รอบ ๆ อาคารและบริเวณรอบศาลาการเปรียญ รับประทานอาหารเช้า แบ่งกลุ่มเข้าฐาน ให้กลุ่มเป้าหมายได้เขียนเรียงความพระคุณของบิดา-มารดา พระคุณครู สันทนาธรรมในกลุ่ม โดยมีพระวิทยากรให้คำชี้แนะ ช่วงบ่ายนักเรียนกลุ่มเป้าหมายพร้อมกันเพื่ออธิฐานจิตเพื่อเริ่มต้นเพื่อชีวิตใหม่ สรุปรุ ประเมินผล การจัดกิจกรรมเข้าค่าย มอบเกียรติบัตร

แก่ผู้เข้าค่าย ปิดการอบรม ซึ่งผลการจัด กิจกรรมนักเรียนกลุ่มเป้าหมายให้ความสนใจ ตั้งใจ ครูผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยก็ปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นอย่างดี ครบถ้วน พร้อมผู้วิจัยได้รายงานผลการเข้า ค่ายพุทธบุตรให้ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบความก้าวหน้า และจะได้ติดตาม ความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน เมื่อกลับมาปฏิบัติหน้าที่ที่โรงเรียนต่อไป

ส่วนคณะวิทยากรได้ปฏิบัติหน้าที่ตลอดระยะเวลา 3 วัน 2 คืน อย่างเต็มที่ ได้สังเกตพฤติกรรม เมื่อพบพฤติกรรมที่เป็นปัญหาก็ได้เสนอแนะให้แก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึง ประสงค์ทันที มีการสอบถามความรู้ ความเข้าใจ การรวมกลุ่ม การปฏิบัติตนตามหลักธรรม ทางพระพุทธศาสนา และยกตัวอย่างกลุ่มเป้าหมายที่ปฏิบัติตนเป็นคนดี พร้อมทั้ง ยกย่อง ชมเชยนักเรียนที่ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างและตรวจผลงานการเขียนเรียงความของนักเรียน นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรมเบื้องต้นทางพระพุทธศาสนา ศาสนพิธี การฝึกตนให้เป็น คนดีมากขึ้นเป็นลำดับ

1.1.3 การสะท้อนผล การเข้าค่ายพุทธบุตร ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้เข้าร่วม กิจกรรมทุกขั้นตอน ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตการอบรม จากการประเมินการเข้า ค่าย บันทึกความคิดเห็นและการประเมินหลังการเข้าค่ายพุทธบุตร ได้นำข้อมูลที่รวบรวมได้มา วิเคราะห์ตีความ สรุปผลจากข้อมูลการสังเกตการอบรม พบว่า นักเรียนกลุ่มเป้าหมายทุกคนมี ความตั้งใจให้ความสนใจร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในการเข้าค่ายครั้งนี้เป็นอย่างดี ได้ปฏิบัติ กิจกรรมตามที่วิทยากรมอบหมาย มีการปฏิบัติตนตามคำสั่ง กล่าวแสดงความคิดเห็น จาก การประเมินรายงานผลการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 หลังการเข้าค่าย พุทธบุตร จากผู้ร่วมวิจัยโดยการสังเกตและสัมภาษณ์ ผลปรากฏ ดังนี้

#### ด้านความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ

“...นักเรียนมีความตั้งใจ สนใจ ในการเรียนรู้ ฝึกปฏิบัติตนตามปฏิทิน การเข้าค่ายเป็นอย่างดี สนใจ กระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม เข้าปฏิบัติตนตามมาตรฐาน การปฏิบัติการเรียนรู้ได้อย่างพร้อมเพรียง เรียบร้อยดี หลังการเข้าค่าย นักเรียนมีความสำรวม กริยาเรียบร้อยดีขึ้นการทำงานมีระเบียบ การร่วมกิจกรรมในโรงเรียนมีความรับผิดชอบต่องาน ที่ได้รับมอบหมาย...”

(ผู้วิจัย, 25 มิถุนายน 2550 : แบบสังเกต)



“...นักเรียนส่วนใหญ่ตั้งใจเรียนดีขึ้น เข้าร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียนมากขึ้น การมาโรงเรียนสายลดน้อยลง แต่ก็ยังมีสายบางส่วน มีจิตสำนึกในการรักษาสมบัติของโรงเรียนมากขึ้น...”

(2 กรกฎาคม 2550 : บันทึกของครูผู้ร่วมวิจัย)

#### ด้านความซื่อสัตย์สุจริต

“...นักเรียนตั้งใจดี มีความซื่อสัตย์ ไม่เอาเปรียบผู้อื่น การเข้าแถวรับอาหารเป็นไปตามลำดับก่อนหลัง การขโมยหนังสือและการฉีกหนังสือเกือบจะไม่มี การลอกการบ้านเพื่อนลดลงมาก นักเรียนเก็บเงินและสิ่งของได้ในโรงเรียนก็นำมาแจ้งให้ครูประกาศหาเจ้าของเพิ่มมากขึ้น ...”

(5 กรกฎาคม 2550 : บันทึกของครูผู้ร่วมวิจัย)

#### ด้านความประหยัด

“... นักเรียนในแต่ละห้อง ร้อยละ 50 เก็บเงินฝากครูประจำชั้น ตามโครงการธนาคารโรงเรียน หลังการอบรมเข้าค่ายพุทธบุตร นักเรียนฝากเงินตามโครงการเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 80 การใช้จ่ายเงินที่ได้รับจากผู้ปกครองแต่ละวัน เหลือฝากธนาคารโรงเรียนทุกวัน ยอดเงินนำฝากธนาคารเพื่อการเกษตรเพิ่มขึ้น แต่ยังไม่ปิดไฟอยู่บ่อยๆ ...”

“...การหนีโรงเรียนไปเล่นเกมสั เวลาพักกลางวัน ลดลงเกือบไม่มี การซื้อขนม และอาหารประเภทของหมักดอง ลูกอม ลดลงมาก แต่การประหยัดน้ำ ประหยัดไฟยังมีบางส่วนยังคงเหลือ เพิกเฉย...”

(10 กรกฎาคม 2550 : บันทึกของครูผู้ร่วมวิจัย)

#### ด้านความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละ

“...การช่วยงานโรงเรียนในการจัดกิจกรรมต่างๆ การช่วยงานครูดีขึ้น หลังจากผ่านการเข้าค่ายพุทธบุตรนักเรียนแสดงความมีน้ำใจช่วยเหลือครูถือของโดยไม่ต้องบอกหรือวาน ชอบมาอาสาช่วยทำงาน เวลาแบ่งกลุ่มทำงานต่างคนต่างช่วยเหลือซึ่งกันและกัน...”

(12 กรกฎาคม 2550 : บันทึกของครูผู้ร่วมวิจัย)

“...การเอาเปรียบนักเรียนรุ่นน้อง เช่น การเข้าแถวซื้ออาหาร การใช้รุ่นน้องเก็บขยะแทนในกิจกรรมทำความสะอาดลดลงเกือบไม่มี และยังรู้จักช่วยเหลือน้องๆ เพิ่มขึ้น การแสดงความมีน้ำใจกับเพื่อนร่วมห้องมีเพิ่มขึ้น เช่น เวลาเพื่อนล้มปากกา หนังสือ ก็เอื้อเฟื้อให้ยืม

(14 กรกฎาคม 2550 : บันทึกของครูผู้ร่วมวิจัย)

### ด้านความกตัญญูทเวท

“...นักเรียนส่วนใหญ่เกือบทั้งหมดร้องไห้ บอกครวว่าคิดถึงแม่..รักแม่ อยากกลับบ้าน กอดแม่ ..เมื่อพระอาจารย์ให้ความรู้ เกี่ยวกับพระคุณแม่ โดยให้ดูวีดิทัศน์ และภาพต่าง ๆ เกี่ยวกับพระคุณแม่ในวันอบรม...และเมื่อกลับจากการอบรม ผู้ปกครองเล่าให้ฟังว่า นักเรียน ช่วยงานบ้านพ่อแม่มากขึ้น ความคือ ชน ความเอาแต่ใจลดลงมาก จะเดินมาไหว้แม่ทุกครั้ง ก่อนจะมาโรงเรียน และหลังจากกลับจาก โรงเรียน...”

(14 กรกฎาคม 2550 : บันทึกของผู้ร่วมวิจัย)

### ด้านความภูมิใจในความเป็นไทย

“...กิริยามารยาทอ่อนน้อม การพูดจาอ่อน โยนขึ้น การพูดจาหยาบคายลดลง แต่ยังไม่ปรากฏให้ได้ยินบ้างที่ยังใช้คำพูด “กู” “มึง”อยู่ รู้จักทำความเคารพสัมมาคารวะผู้ใหญ่มากขึ้น...”

“...มีความหวงแหนทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวมไม่ทำลาย รักต้นไม้เห็นคุณค่าของต้นไม้ โดยการร่วมมือกับครูช่วยดูแลรักษา รดน้ำให้ชุ่มชื้นอยู่เสมอ...”

(20 กรกฎาคม 2550 : บันทึกของผู้ร่วมวิจัย)

## 1.2 ผลการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยใช้กลยุทธ์การเข้าค่าย รอบที่ 2

จากการวิเคราะห์ ผลการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมโดยใช้กลยุทธ์เข้าค่าย พุทธบุตร รอบที่ 1 โดยใช้การรายงานผล การสังเกต และสัมภาษณ์ ร่วมกับกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ได้ประชุมปรึกษาหารือ สันทนาร่วมกัน เห็นว่าการพัฒนาด้วยกลยุทธ์การเข้าค่ายพุทธบุตร ในวงรอบที่ 1 นั้น นักเรียนมีพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมทุกๆด้านดีขึ้น แต่ยังมีนักเรียนบางส่วน ที่ยังไม่พัฒนาตามเกณฑ์เท่าที่ควร เช่น การประหยัด ความเอื้อเฟื้อเสียสละ และ ความภูมิใจในความเป็นไทย ซึ่งโดยสรุปแล้วยังควรได้รับการพัฒนาเพิ่มขึ้นทุกด้าน ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยจึงระดมความคิด เพื่อกำหนดกลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนาวางแผนปฏิบัติการ ในรอบที่ 2 ดังนี้

### 1.2.1 ขั้นวางแผน

1) ประชุมคณะครูเพื่อรับทราบความต้องการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ทั้ง 6 ด้านให้ดีขึ้นอีก ที่ประชุมกำหนดกลยุทธ์

การเข้าค่าย “ค่ายปฏิบัติธรรม” ระหว่างวันที่ 29-30 กรกฎาคม 2550 ตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8/8 ซึ่งเป็นวันอาสาฬหบูชา ณ วัดป่าศรีทธาธรรมวิทยา

- 2) แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการเข้าค่ายวันสำคัญ และจัดประชุม คณะกรรมการเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์และปฏิทินการปฏิบัติงาน กำหนดเนื้อหาในการให้ ความรู้แต่ละวัน
- 3) ติดต่อประสานงานกับพระธรรมวิทยากรที่จะนำฝึกปฏิบัติและให้ความรู้ จากวัดป่าศรีทธาธรรมวิทย์ และประสานกับเจ้าอาวาส พระครูวินัยวรญาณ เพื่อขออนุญาตใช้ สถานที่ในการจัดกิจกรรมเข้าค่าย
- 4) จัดประชุมนักเรียนเพื่อรับทราบแนวทางปฏิบัติและเตรียมวัสดุอุปกรณ์ใน การเข้าค่าย
- 5) นำนักเรียนเข้าค่ายพุทธบุตรตามระยะเวลาที่กำหนดและปฏิบัติ กิจกรรมตามเนื้อหา หลักสูตรที่กำหนด
- 6) ประเมินผลพฤติกรรมนักเรียนก่อนเข้ารับการเข้าค่ายและหลังการเข้ารับ การเข้าค่ายพุทธบุตร
- 7) สรุปผลการดำเนินงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

1.2.2 ขั้นการปฏิบัติ และขั้นสังเกต ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย จัดกิจกรรมตามแผน และ ระยะเวลาที่กำหนด ในการดำเนินกิจกรรม กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและหรือผู้ให้ข้อมูล ตามแผนที่กำหนดในกลยุทธ์ไว้ ดังนี้

กลยุทธ์การเข้าค่าย “เข้าค่ายปฏิบัติธรรม” ปฏิบัติตามแผนที่กำหนด โดยมี เป้าหมายเพื่อพัฒนา คุณธรรมจริยธรรม นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 50 คน ระยะเวลา ระหว่าง วันที่ 29-30 กรกฎาคม 2550 ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยนำนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 เข้าค่ายปฏิบัติธรรม ใช้เวลาในการเข้าค่าย จำนวน 2 วัน 1 คืน ได้กำหนด หลักสูตรขอบเขตเนื้อหาการฝึกอบรม ดังนี้ เรื่อง คำปฏิญาณตน ศาสนพิธี มารยาทชาวพุทธ การสวดมนต์ทำวัตรเช้า-เย็น การประหยัดทรัพย์ทั้งของส่วนตนและ ส่วนรวม พระคุณของบิดา-มารดา คุณครู โดยมีนายบุญจันทร์ ยี่พราษฎร์ ผู้อำนวยการ โรงเรียนอนุบาลกันทรวิชัย เป็นประธานการเปิดค่าย และพระวิทยากร พระอาจารย์อุทิศ วรรณทอง เป็นวิทยากรให้การฝึกอบรม

สรุป ประเมินผล การจัดกิจกรรมเข้าค่ายปฏิบัติธรรม นางรัชณี ยมศรีเคน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และฐานะผู้วิจัย กล่าวให้โอวาทนักเรียนและกล่าวปิด ปิดการอบรม ซึ่งผลการจัด กิจกรรมนักเรียนกลุ่มเป้าหมายให้ความสนใจ ตั้งใจ ครูผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยก็ ปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นอย่างดี ครบถ้วน พร้อมผู้วิจัยได้รายงานผลการเข้าค่ายปฏิบัติธรรม ให้ ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบความก้าวหน้า และจะได้ติดตามความ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน เมื่อกลับมาปฏิบัติหน้าที่ที่โรงเรียนต่อไป

ในการเข้าค่ายปฏิบัติธรรม ณ วัดป่าศรีธรรมชาติ ตลอดระยะเวลา 2 วัน 1 คืน ซึ่งตรงกับวันสำคัญทางศาสนา คือวันอาสาฬหบูชา และวันเข้าพรรษา ทางผู้วิจัยและคณะผู้ร่วม วิจัย ได้สังเกตพฤติกรรม นักเรียนที่ยังเป็นปัญหาที่ได้เสนอแนะให้แก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึง ประสงค์ มีการสอบถามความรู้ ความเข้าใจ ความคิดเห็น และการปฏิบัติตนตามหลักธรรม ทางพระพุทธศาสนา ตามที่สังเกต และสัมภาษณ์ นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีความรู้ ความเข้าใจ ในหลักธรรมเบื้องต้นทางพระพุทธศาสนา ศาสนพิธี การฝึกตนให้เป็นคนดีมากขึ้นเป็นลำดับ

1.2.3 การสะท้อนผล การเข้าค่ายปฏิบัติธรรม ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้เข้าร่วม กิจกรรมทุกขั้นตอน ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตการอบรม จากการประเมินการเข้า ค่าย บันทึกความคิดเห็นและการประเมินหลังการเข้าค่ายปฏิบัติธรรม ได้นำข้อมูลที่รวบรวม ได้มาวิเคราะห์ตีความ สรุปผลจากข้อมูลการสังเกตการอบรม พบว่า นักเรียนกลุ่มเป้าหมาย ทุกคนมีความตั้งใจให้ความสนใจร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในการเข้าค่ายรอบที่ 2 นี้เป็นอย่างดี ได้ ปฏิบัติกิจกรรมตามที่วิทยากรมอบหมาย มีการปฏิบัติตนตามคำสั่ง กล่าวแสดงความคิดเห็น จาก การประเมินรายงานผลการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 หลังการเข้าค่าย ปฏิบัติธรรม จากผู้ร่วมวิจัยโดยการสังเกตและสัมภาษณ์ ผลปรากฏ ดังนี้

ผู้ร่วมวิจัยรายงานผล หลังการเข้าค่ายปฏิบัติธรรมซึ่งได้ดำเนินกลยุทธ์ตามแผน พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่อง คุณธรรม จริยธรรมตามมาตรฐานการศึกษา ชั้น พื้นฐาน ด้านคุณภาพผู้เรียน คือนักเรียนสามารถตอบคำถามและแสดงความคิดเห็น ใน ด้าน คุณธรรมจริยธรรมทั้ง 6 ด้านได้ และนักเรียนยังได้แสดงออกด้วยการประพฤติปฏิบัติตน เป็นคนดี มีระเบียบวินัยมีความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความกตัญญูกตเวทีและความประหยัด นักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรม พัฒนาขึ้นทุกด้าน คิดเป็นร้อยละ 80 ขึ้นไปในทุก ๆ ด้าน สะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มเป้าหมายมี พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีนักเรียนสามารถปฏิบัติตนได้ตามระเบียบวินัยของ โรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ พฤติกรรมการลักขโมยลดลงมาก การทะเลาะวิวาทกันน้อยลงเห็นได้

ชัดเจน มีการช่วยเหลือแบ่งปันกันมากขึ้นมีความรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายจากทางโรงเรียนได้มากขึ้น ผลงานสำเร็จเห็นได้ชัดเจน ทำให้สถานศึกษาเป็นที่ยอมรับจากชุมชนให้ความร่วมมือกับภารกิจของสถานศึกษา

## 2. กลยุทธ์การสอนสอดแทรกในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

2.1 ผลการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยการสอดแทรกในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ รอบที่ 1

ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้ง 8 กลุ่มสาระ โดยใช้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเป็นหลัก ระหว่าง วันที่ 11 มิถุนายน 2550 ถึง 10 กรกฎาคม 2550 ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้วิเคราะห์สภาพปัญหาจากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม การสังเกต การสัมภาษณ์ ประชุมปรึกษาหารือ ระดมความคิด เพื่อกำหนดกลยุทธ์วางแผนในการพัฒนา ดังนี้

### 2.1.1 ชั้นวางแผน

- 1) จัดประชุมคณะครู เพื่อรับทราบสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
- 2) แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานและจัดประชุมคณะกรรมการดำเนินงาน เพื่อร่วมกันกำหนดปฏิบัติการดำเนินงาน โดยครูผู้ร่วมวิจัยศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ จัดทำมาตรฐานการเรียนรู้ระดับช่วงชั้นและระดับชั้น จัดทำหน่วยการเรียนรู้ เพื่อวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้
- 3) จัดทำแผนการเรียนรู้และเขียนแผนให้สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ทุกแผนการเรียนรู้
- 4) นำแผนการเรียนรู้ไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- 5) วัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พร้อมบันทึกผลหลังสอน ผลการจัดการเรียนรู้ทุกแผนการเรียนรู้

2.1.2 ชั้นการปฏิบัติ และชั้นสังเกต ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้ง 8 กลุ่มสาระ โดยใช้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเป็นแกนหลัก

กลยุทธ์การสอนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้ง 8 กลุ่มสาระ โดยใช้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเป็นแกนหลัก มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้วิจัยที่ทำการสอนในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา

และวัฒนธรรมในวิชาพระพุทธศาสนา ในชั้นเรียนกลุ่มเป้าหมาย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, 5, 6 มีความรู้ความเข้าใจ และฝึกปฏิบัติตน ประพฤติตน ตามหลักธรรมเบื้องต้นทางพระพุทธศาสนา และกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม เข้าในกิจกรรมการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยใช้เวลาในการดำเนินกิจกรรม ตั้งแต่วันที่ 11 มิถุนายน 2550 ถึงวันที่ 10 กรกฎาคม 2550

กลุ่มผู้ร่วมรายงานการวิจัยได้ประชุมวางแผนการดำเนินงานกลยุทธ์การสอน สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้ง 8 กลุ่มสาระ โดยใช้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นแกนหลัก พร้อมทั้งกำหนดประเด็นการสอนตามหลักสูตร ในหัวข้อ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ ศรัทธา 4 อริยสัจ 4 ไตรสิกขา กฎแห่งกรรม เบญจศีล-เบญจธรรม อบายมุข อคติ 4 ความกตัญญู กตเวทิต่อพระพุทธศาสนา และผู้มีพระคุณ พุทธศาสนสุภาษิต พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ส่วนครูผู้ร่วมวิจัยได้สอดแทรกในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระที่รับผิดชอบ โดยเน้นการปฏิบัติ ด้านคุณธรรมจริยธรรมเรื่อง ความมีระเบียบวินัยในการทำงาน ความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปัน ความซื่อสัตย์สุจริต ความกตัญญูกตเวทิต และ ความประหยัด ในทุกกลุ่มสาระโดยกำหนดให้จัดสอนตามตารางกำหนดการสอนของโรงเรียนรวม 30 วัน และนอกจากนี้ผู้ร่วมวิจัยยังสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในด้านต่างๆ ตามความเหมาะสม ทุกวัน

ผลการดำเนินงานตามกลยุทธ์สอนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้ง 8 กลุ่มสาระ โดยใช้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นแกนหลัก ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย โดยการตรวจผลงาน สังเกตการทำงานกลุ่ม ปรากฏว่าพฤติกรรมนักเรียนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

2.1.3 การสะท้อนผล ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียน การสัมภาษณ์ บันทึกผลหลังสอนของผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย นำข้อมูล ที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ ดีความ สรุปผลกลุ่มเป้าหมายมีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม และหลักธรรมเบื้องต้นทางพระพุทธศาสนา โดยครูผู้ร่วมวิจัยได้จัดกิจกรรม การเรียนรู้สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมเข้าในกิจกรรมการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ผลทำให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีพฤติกรรมแสดงออกทั้งด้านความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ความเมตตากรุณา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และ

ความประหัยมากขึ้นเป็นส่วนใหญ่ จากผลการรวบรวมข้อมูลมีผลดังตัวอย่าง ดังนี้

“...นักเรียนตั้งใจเรียนมากขึ้น สนใจการเรียนดีมาก ขาดเรียนน้อยลง แต่งกายถูกต้อง เป็นระเบียบ สะอาด เข้าร่วมกิจกรรมที่ครูมอบหมายได้เป็นอย่างดี การทะเลาะวิวาทกันลดลง อย่างมาก การขโมยสิ่งของลดลง ใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด มีการออมเงิน จะซื้อสิ่งของต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการเรียนเท่านั้น การซื้อของที่ไม่นจำเป็นลดลง มีการช่วยเหลือแบ่งปันซึ่งกันและกัน มากขึ้น แต่มีส่วนที่ต้องปรับปรุง คือ ความรับผิดชอบงานบางส่วนยังไม่เรียบร้อยและส่งงาน ไม่ทันเวลาที่กำหนด ซึ่งยังควรได้รับการพัฒนาเพิ่มขึ้น...”

(2 กรกฎาคม 2550 : บันทึกการสังเกตพฤติกรรมของผู้ร่วมวิจัย)

“...นักเรียนทะเลาะวิวาทกันน้อยลง ไม่เห็นมาฟ้องครู การขโมยสิ่งของลดลง มีการนำสิ่งของที่เก็บได้มาแจ้งครูเพื่อประกาศหาเจ้าของมากขึ้น มาโรงเรียนทันเวลา...”

(3 กรกฎาคม 2550 : บันทึกการสังเกตพฤติกรรมของผู้ร่วมวิจัย)

“...นักเรียนมาโรงเรียนทันเวลา มอบหมายงานให้ทำเสร็จตามเวลาเป็นส่วนใหญ่ แต่มีส่วนน้อยที่ยังไม่ทันเวลา เข้าร่วมกิจกรรมทุกคนดีมาก พุดจากไพเราะขึ้นกว่าเดิม ทำงานเป็น ระเบียบเขียนตัวหนังสือสวยขึ้น สะอาด...”

(9 กรกฎาคม 2550 : บันทึกการสังเกตพฤติกรรมของผู้ร่วมวิจัย)

“...นักเรียนใช้เวลาว่างเกิดประโยชน์ ชอบอ่านหนังสือมากขึ้น การหยอกล้อได้เถียง กันน้อยลง ขยันเรียนมากขึ้น สนใจการเรียน การทะเลาะวิวาทลดลง แต่ก็ยังมีอยู่ การขโมย สิ่งของลดลงมาก...”

(12 กรกฎาคม 2550 : บันทึกการสังเกตพฤติกรรมของผู้ร่วมวิจัย)

“...เข้าเรียนตรงเวลา ขยันเรียนมากขึ้น สนใจงานที่ครูมอบหมาย ซักถามดีขึ้น ให้ความร่วมมือกับครูดี ทำงานสะอาดเป็นระเบียบมากขึ้นกว่าเดิม ส่งงานทันเวลาเป็น ส่วนใหญ่...”

(12 กรกฎาคม 2550 : บันทึกการสังเกตพฤติกรรมของผู้ร่วมวิจัย)

“...พฤติกรรมนักเรียนเปลี่ยนแปลงดีขึ้นมากทุกด้าน ทำงานเป็นระเบียบ สะอาด ส่งทันเวลา สนใจการทำงาน เข้าร่วมกิจกรรมที่ครูมอบหมาย ตั้งใจทำงาน ช่วยเหลืองานกันดี และใช้สมุดอย่างประหยัด คุ้มค่า...”

(17 กรกฎาคม 2550 : บันทึกการสังเกตพฤติกรรมของผู้ร่วมวิจัย)

“นักเรียนมาโรงเรียนแต่เช้า ขยันทำงานที่ครูมอบหมาย ทั้งการทำความสะดวกในห้องเรียนส่งงานครูตรงตามเวลา เป็นส่วนใหญ่ เขียนหนังสือสวยขึ้นมาก สมุดสะอาด การตีกันทะเลาะกันน้อยลงมาก...”

(17 กรกฎาคม 2550 : บันทึกการสังเกตพฤติกรรมของผู้ร่วมวิจัย)

“...นักเรียนช่วยงานครูมากขึ้น สนใจการเรียนรู้ดีขึ้นมาก มีความรับผิดชอบงานที่มอบหมายได้ดีเป็นส่วนใหญ่ ทำงานส่งครูทันเวลา ผลงานสะอาด เรียบร้อย ช่วยเหลือกันดี...”

(18 กรกฎาคม 2550 : บันทึกการสังเกตพฤติกรรมของผู้ร่วมวิจัย)

“...นักเรียนทำงานผลงานถูกต้อง สะอาด เป็นระเบียบมากขึ้นกว่าเดิม ส่งงานครูที่มอบหมายทันเวลาเป็นส่วนใหญ่ การทะเลาะวิวาทลดลงมาก การขโมยสิ่งของลดลงมากเช่นกัน แต่การใช้เงินยังฟุ่มเฟือยอยู่ เห็นจากการซื้อของกิน ไม่ค่อยมีเงินฝาก...”

(20 กรกฎาคม 2550 : บันทึกการสังเกตพฤติกรรมของผู้ร่วมวิจัย)

สรุปผลการดำเนินกลยุทธ์การสอนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้ง 8 กลุ่มสาระ โดยใช้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นแกนหลัก

กลุ่มผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ประชุมสะท้อนผลการพัฒนากลยุทธ์การสอนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้ง 8 กลุ่มสาระ โดยใช้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นแกนหลัก พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจ ประพฤติ ปฏิบัติตน มีคุณธรรม จริยธรรมมากขึ้น คือทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมแสดงออกในพฤติกรรมด้านความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบความซื่อสัตย์ สุจริต ความกตัญญูกตเวที ความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และการประหยัดพฤติกรรมนักเรียนพัฒนาขึ้นในทางที่ดีทุกพฤติกรรม แต่มีพฤติกรรมบางพฤติกรรมที่ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ โดยเฉพาะเรื่อง การประหยัด นักเรียนยังมีนิสัยที่ใช้จ่ายสิ่งของฟุ่มเฟือย และความเป็นระเบียบในการทำงาน ความรับผิดชอบในงาน ยังมีนักเรียนบางส่วนที่มีพฤติกรรมยังไม่เป็นที่น่าพอใจ กลุ่มผู้วิจัยจึงได้ประชุมระดมความคิดเห็นหาแนวทางในการพัฒนา เพื่อให้กลุ่มเป้าหมาย มีพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม ดีขึ้น ผลการประชุมระดมความคิดเห็นสรุปได้ว่า ควรใช้กลยุทธ์การสอนสอดแทรกในทุกกลุ่มสาระ รอบที่ 2 ที่จะช่วยให้นักเรียนมีพฤติกรรมดีขึ้นไปอีก



## 2.2 ผลการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยการสอดแทรกในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ รอบที่ 2

จากการสะท้อนผลในวงรอบที่ 1 เห็นได้ว่า นักเรียนกลุ่มเป้าหมายได้รับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ทั้ง 6 ด้าน ดีขึ้น แต่ยังมีบางส่วนที่ควรได้รับการพัฒนาขึ้นอีก ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยจึงร่วมกันวางแผนจัดกิจกรรมการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ รอบที่ 2 ระหว่างวันที่ 23 กรกฎาคม 2550 ถึง วันที่ 22 สิงหาคม 2550 ดังนี้

### 2.2.1 ชั้นวางแผน

- 1) จัดประชุมคณะครู เพื่อรับทราบปัญหาและความต้องการในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ศึกษาผลการพัฒนาในการจัดกิจกรรมในวงรอบที่ 1
- 2) แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานและจัดประชุมคณะกรรมการดำเนินงาน เพื่อร่วมกันวางแผนกำหนดปฏิทินการดำเนินงาน โดยครูผู้ร่วมวิจัยศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ จัดทำมาตรฐานการเรียนรู้ระดับช่วงชั้นและระดับชั้น จัดทำหน่วยการเรียนรู้ เพื่อวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้
- 3) จัดทำแผนการเรียนรู้และเขียนแผนให้สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ทุกแผนการเรียนรู้
- 4) นำแผนการเรียนรู้ไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- 5) วัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พร้อมบันทึกผลหลังสอน ผลการจัดการเรียนรู้ทุกแผนการเรียนรู้

2.2.2 ชั้นการปฏิบัติ และชั้นสังเกต ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้ง 8 กลุ่มสาระ โดยใช้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเป็นแกนหลัก ตามกลยุทธ์ที่กำหนด ดังนี้

การสอนคุณธรรมจริยธรรมสอดแทรกในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้ง 8 กลุ่มสาระ โดยใช้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในวิชาพระพุทธศาสนาเป็นแกนหลัก จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มเป้าหมาย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โดยเน้นในเรื่องจริยธรรม ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม ตั้งแต่ วันที่ 23 กรกฎาคม 2550 ถึง วันที่ 22 สิงหาคม 2550

ผู้ร่วมวิจัยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามเนื้อหาสาระการเรียนรู้ที่ได้รับมอบหมายจากทางโรงเรียน โดยสอดคล้องคุณธรรมจริยธรรมที่ตรงกัน พร้อมสังเกตผลการดำเนินงาน และบันทึกผลหลังสอนในเรื่อง ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ ความประหยัด ความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปัน และความภูมิใจในความเป็นไทย

2.2.3 ขั้นตอนผล ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียน การสัมภาษณ์ บันทึกผลหลังสอนของผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ได้นำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์ ตีความ สรุปผล กลุ่มเป้าหมายมีการ พัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม ทั้งด้านความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ความเมตตากรุณา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และการประหยัด มากขึ้นเป็นลำดับ จากผลการรวบรวมข้อมูลจากผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย มีผล ดังนี้

“.....นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2 เวลาทำแบบฝึกหัด ในวิชาภาษาอังกฤษทำงานเป็นระเบียบ สะอาด เขียนหนังสือเรียบร้อยขึ้นมาก ไม่มั่งก่ายเหมือนแต่ก่อน...”

(ครูสอนวิชาภาษาอังกฤษ : บันทึก)

“...เวลาให้ทำแบบฝึกหัด มีความตั้งใจมากขึ้นเมื่อไม่เข้าใจ มักจะเดินมาถามครูให้ครูอธิบายให้ฟังเพิ่มเติม แทนการไปลอกเพื่อน และทำการบ้านส่งตามกำหนดทุกคน...”

(ครูสอนวิชาคณิตศาสตร์ : บันทึก)

“...นักเรียนรู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะเวลาแบ่งกลุ่มการทำงานหยุดเมื่อดีพันธุที่ซุกไว้ดินในถาดเพาะ นักเรียนแต่ละกลุ่มจะแบ่งหน้าที่กันทำ มีความพิถีพิถันระมัดระวังไม่ให้เมื่อดีพันธุหกรเสียหาย กลุ่มใดทำเสร็จก่อนก็จะช่วยเหลือกลุ่มที่ยังไม่เสร็จ แสดงให้เห็นถึงการเสียสละสิ่งของคือรู้จักประหยัด และมีความเอื้อเฟื้อต่อกัน...”

(ครูสอนวิชาการงานอาชีพ : บันทึก)

สรุปในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ในวงรอบที่ 2 ใน กลยุทธ์สอนสอดแทรกในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้ง 8 กลุ่มสาระ โดยใช้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นหลัก สะท้อนผลการพัฒนาหลังจากการดำเนินกลยุทธ์ตามแผน พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีความรู้-ความเข้าใจในเรื่อง คุณธรรม จริยธรรมตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านคุณภาพผู้เรียน คือนักเรียนเป็นคนดี มีระเบียบวินัยมีความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความกตัญญูกตเวทีและมีความประหยัด นักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมพัฒนาขึ้นทุกด้าน

### 3. กลยุทธ์พบพระพบธรรมระหว่างเข้าพรรษา

#### 3.1 ผลการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยการใช้กลยุทธ์พบพระพบธรรม รอบที่ 1

3.1.1 ชั้นวางแผน กลยุทธ์พบพระพบธรรม เป็นกลยุทธ์ที่เป็นการนำนักเรียนเข้าสู่การรับความรู้ ประสบการณ์ และฝึกปฏิบัติจริงจากพระสงฆ์ความรู้ความสามารถ และมีวิธีการปฏิบัติตนที่เป็นแบบอย่างที่ดี ระยะเวลาระหว่างเข้าพรรษา มีขั้นตอน ดังนี้

- 1) ประชุมคณะครู เพื่อรับทราบสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์
- 2) แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานและจัดประชุมคณะกรรมการดำเนินงาน เพื่อร่วมกันวางแผน กำหนด ปฏิทินการปฏิบัติงานและผู้รับผิดชอบ
- 3) ครูผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ติดต่อประสานกับพระวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถจากวัดในเขตพื้นที่บริการของโรงเรียน
- 4) ประชุมร่วมกันระหว่างผู้วิจัยกับผู้ร่วมวิจัย และพระวิทยากรเพื่อกำหนดหลักสูตรสาระการเรียนรู้ที่จะร่วมกันดำเนินงานจัดทำปฏิทินการดำเนินงาน
- 5) ดำเนินการตามปฏิทินการดำเนินงาน
- 6) ประเมินผลการดำเนินงานตามกลยุทธ์
- 7) สรุปผลการดำเนินงาน รายงานให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบ

3.1.2 ชั้นการปฏิบัติ และชั้นสังเกต การดำเนินงานกลยุทธ์พบพระพบธรรม ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ได้ประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับหัวข้อที่จะนำกลยุทธ์พบพระพบธรรม โดยกำหนดเนื้อหา วัน เวลา การปฏิบัติกิจกรรม เพื่อให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายได้พบพระพบธรรมในวันธรรมสวนะ ระยะเวลา ระหว่าง วันที่ 1 กรกฎาคม 2550 ถึง วันที่ 27 กรกฎาคม 2550 โดยนิมนต์พระสงฆ์ จากวัดพุทธไสยาสน์ (วัดพระนอน) จำนวน 2 รูป มาให้ความรู้ ฝึกปฏิบัติธรรมจำนวนชั้นละ 2 ครั้ง รวม 9 ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1 วันที่ 2 กรกฎาคม 2550 เวลา 12.30-13.30 น. ได้นิมนต์ พระครูพิมล ธรรมรักษ์ มาให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนต่อพระรัตนตรัย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการให้ความรู้และฝึกปฏิบัติ การปฏิบัติตนต่อพระพุทธ พระธรรมและพระสงฆ์ นักเรียนทุกคนให้ความร่วมมือและปฏิบัติตนได้ดี

ครั้งที่ 2 วันที่ 4 กรกฎาคม 2550 เวลา 12.30-13.30 น. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้นิมนต์พระสุทิน สุขมงคล มาให้ความรู้เกี่ยวกับโอวาท 3 เบญจศีล หรือศีล 5 พระสงฆ์ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับการละเว้นการทำความชั่ว 5 ข้อ นักเรียนมีความรู้ใน

ข้อละเว้นจากการสอบถามของครูประจำชั้น และพระสงฆ์ได้เสนอแนะให้นำหลักธรรมนี้ไปถือปฏิบัติทั้ง 5 ข้อ พร้อมทั้งฝึกอาารานาศีล สมาทานศีล เพื่อเป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิต

ครั้งที่ 3 วันที่ 6 กรกฎาคม 2550 เวลา 12.30-13.30 น. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้นิมนต์พระครูพิมล ธรรมรักษ์ มาให้ความรู้เกี่ยวกับโอวาท 3 เรื่อง เบญจศีล และเบญจธรรม พระสงฆ์ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับข้อละเว้นการทำความชั่ว 5 ข้อ และหลักปฏิบัติในการทำความดี 5 ข้อ นักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมพร้อมทั้งเสนอแนะให้นักเรียนนำไปประพฤติ ปฏิบัติ เป็นแนวดำเนินชีวิตให้มีความสุข ผลการดำเนินงานนักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจ ในหลักเบญจศีล เบญจธรรมเป็นอย่างดี

ครั้งที่ 4 วันที่ 9 กรกฎาคม 2550 เวลา 12.30-13.30 น. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้นิมนต์พระสุทิน สุมงคลโต มาให้ความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมเบญจศีล หรือข้อควรละเว้น 5 ข้อ นักเรียนให้ความสนใจเป็นพิเศษโดยพระสงฆ์ได้ยกตัวอย่างเหตุการณ์ปัจจุบันที่เป็นปัญหามาเป็นข้อคิดให้นักเรียนได้พิจารณาในการดำเนินชีวิตตามหลักข้อละเว้นทั้ง 5 ประการคือ การห้ามฆ่าสัตว์ ห้ามลักทรัพย์ ห้ามประพฤติผิดในกาม ห้ามพูดเท็จ ห้ามดื่มสุราของมึนเมา นักเรียนมีความสนใจดี และรับคำชี้แนะที่จะนำไปปฏิบัติต่อตนเอง พร้อมทั้งฝึกอาารานาศีล และสมาทานศีลด้วย ผลการสอนนักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในข้อละเว้น 5 ข้อ เป็นอย่างดี

ครั้งที่ 5 วันที่ 11 กรกฎาคม 2550 เวลา 12.30-13.30 น. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้นิมนต์พระครูพิมล ธรรมรักษ์ มาให้ความรู้เกี่ยวกับหลักธรรม ไตรสิกขา ศีล สมาธิ ปัญญา นักเรียนทุกคนให้ความสนใจเป็นอย่างดี มีการซักถามและตอบคำถามได้ พระสงฆ์ได้ยกตัวอย่างการปฏิบัติ ตาม ศีล สมาธิ ปัญญา ที่ถูกต้อง นักเรียนสนใจและตอบคำถามด้วยความตั้งใจพร้อมทั้งพระสงฆ์ได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้อง และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ผลการสอนนักเรียนทุกคนสนใจ ตั้งใจเรียน และรับว่าจะนำหลักธรรมไปปฏิบัติพร้อมทั้งได้อารานาศีล สมาทานศีล 5 ด้วย

ครั้งที่ 6 วันที่ 13 กรกฎาคม 2550 เวลา 12.30-13.30 น. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้นิมนต์พระสุทิน สุมงคลโต มาให้ความรู้เกี่ยวกับเบญจศีล เบญจธรรมหรือข้อละเว้น 5 ประการ และข้อควรปฏิบัติ 5 ประการ และให้ความรู้เกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงอบายมุข นักเรียนทุกคนได้ให้ความสนใจ เนื่องจากพระสงฆ์ได้นำปัญหาในบ้านเมืองมาให้นักเรียนได้ฝึกคิดแก้ปัญหา ฝึกการป้องกันปัญหา อันอาจจะเกิดขึ้นแก่นักเรียนเอง นักเรียนให้ความสนใจ ตั้งใจ ตอบคำถามพระสงฆ์ได้ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่ และรับ

ข้อเสนอแนะไปฝึกปฏิบัติตนให้อยู่ในสังคมอย่างเป็นสุข พร้อมอาราธนาศีล สมาทานศีลเพื่อนำไปฝึกและปฏิบัติต่อไป ผลการสอน นักเรียนทุกคนมีความตั้งใจ สนใจ มีสมาธิในการเรียน ดำรงกาย วาจาได้ดี

ครั้งที่ 7 วันที่ 16 กรกฎาคม สิงหาคม 2550 เวลา 12.30-13.30 น. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้นิมนต์พระครูพิมล ธรรมรักษ์ มาให้ความรู้เกี่ยวกับหลักปฏิบัติที่ถูกต้องในการดำเนินชีวิต คือ เบญจธรรม พระสงฆ์ได้ยกตัวอย่างจากเหตุการณ์ปัจจุบันมาให้นักเรียนฝึกคิด แล้วบอกผลที่เกิด ทำให้นักเรียนมีความสุขไม่มีทุกข์ เพราะปฏิบัติตามหลักเบญจธรรมนี้ นักเรียนให้ความสนใจมากในข้อปฏิบัติ 5 ข้อดังกล่าว พร้อมกับอาราธนาศีลสมาทานศีล รับข้อปฏิบัติไปประพฤติตน ปฏิบัติตนต่อไป ผลการสอนนักเรียนทุกคนสนใจเรียนตั้งใจเรียนอย่างมีสติ

ครั้งที่ 8 วันที่ 18 กรกฎาคม 2550 เวลา 12.30-13.30 น. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้นิมนต์พระสุทิน สุขมงคล มาให้ความรู้เกี่ยวกับอิทธิบาท 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมที่ทำให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จ ซึ่งประกอบด้วย ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา พระสงฆ์ได้ยกตัวอย่างเหตุการณ์ในชีวิตจริงมาเปรียบเทียบการปฏิบัติตนตามหลักธรรมอิทธิบาท 4 นี้ นักเรียนสนใจ ตั้งใจ และสามารถปฏิบัติตนตามคำแนะนำของพระสงฆ์ได้เป็นอย่างดี สามารถทำงานประสบผลสำเร็จทันเวลา ผลการเรียนรู้ นักเรียนส่วนใหญ่ให้ความสนใจ ตั้งใจเรียนดีมีสติ มีสมาธิในการเรียนดีทุกคน

ครั้งที่ 9 วันที่ 20 กรกฎาคม 2550 เวลา 12.30-13.30 น. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้นิมนต์พระครูพิมล ธรรมรักษ์ มาให้ความรู้เกี่ยวกับอบายมุข 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมที่นักเรียนควรละเว้นอย่าไปยุ่งเกี่ยว โดยพระสงฆ์ได้ยกตัวอย่างการกระทำของบุคคลในสังคมนรอบตัว มาเป็นอุทาหรณ์สอนใจว่า การลุ่มหลงในอบายมุขจะเกิดผลเสียต่อตนเองต่อครอบครัว ต่อสังคมอย่างไรบ้าง นักเรียนทุกคนสนใจการเรียนรู้ดีมาก พร้อมรับฟังข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาตนเองและครอบครัว ผลการเรียนรู้ นักเรียนมีความตั้งใจ สนใจการเรียนรู้ รับข้อเสนอแนะไปปรับปรุงพัฒนาตนเองต่อไป

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ร่วมกันรวบรวมข้อมูลจากการบันทึกผลการสังเกต การสัมภาษณ์ โดยสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ซึ่งมีความพึงพอใจในการเรียนกับพระคุณเจ้า นักเรียนพร้อมรับคำสอนเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและนำไปใช้ในการศึกษาเล่าเรียนต่อไป

### 3.1.3 ชั้นสะท้อนผล ผลการดำเนินกลยุทธ์พบพระพบธรรม

หลังจากที่ได้ดำเนินกลยุทธ์พบพระพบธรรม ทำให้กลุ่มเป้าหมายนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา สามารถปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาได้ดี นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์ ได้เรียนรู้จากพระสงฆ์ที่เป็นวิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้นำพาการประพฤติปฏิบัติตนที่ถูกต้องทั้งทางด้านความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ความกตัญญู กตเวทิตะความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และความประหยัด ทำให้กลุ่มเป้าหมายมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดี มีการปฏิบัติตนต่อบุคคลต่าง ๆ ด้วยความอ่อนน้อม การทะเลาะวิวาทลดลงอย่างเห็นได้ชัด จากการรายงานของผู้ร่วมวิจัยเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น ดังนี้

#### ด้านความมีวินัย ความรับผิดชอบ

“...นักเรียนมีพฤติกรรมเปลี่ยนไปมาก การเดิน การปฏิบัติตน ก็สำรวมดี ระมัดระวังพูดจาที่พูดสุภาพมากขึ้นกว่าเดิม การพูดคำหยาบก็น้อยลง หนีไปเล่นเกมลดลงอย่างเห็นได้ชัด...”

(ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2 : แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน)

“...นักเรียนมาโรงเรียนแต่เช้า ขยันทำงานตามที่ครูมอบหมายดีมาก ไม่มีการทะเลาะวิวาทกันเลย พูดจาไพเราะไม่เหมือนแต่ก่อน พระสงฆ์ที่มาสอนท่านปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ นักเรียนทำตามเป็นส่วนใหญ่...”

(ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 : แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน)

#### ด้านความมีเมตตากรุณา

“...การทะเลาะวิวาทกันลดลงมาก คุณครูสบายใจ นักเรียนช่วยเหลือกันดีมาก ทำงานเสร็จเร็วทันเวลาด้วย พูดสุภาพขึ้น พูดคำหยาบก็มีบ้างแต่น้อย...”

(ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 / 1 : แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน)

#### ด้านความประหยัด

“...เด็กที่พูดคุยกะครุสอนไม่มีเลย สนใจการเรียนดี พูดก็ไพเราะ พูดคำหยาบน้อยลงมีการฝากออมทรัพย์ แสดงว่าใช้จ่ายในการกินน้อยลง รู้จักประหยัดแต่ก็ยังมีส่วนที่ต้องพัฒนาเพิ่มขึ้น...”

(ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2 : แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน)

“...เด็กสนใจการเรียนดี พุคก็ดี ควบคุมตนเองได้ดี สนใจ ตั้งใจ ทำงานตามที่  
 อาคมาบหมาย ตอนแรกไม่เท่าไร แต่ต่อมาดีขึ้นมาก...”

(พระวิทยากร : บันทึก)

“...นักเรียนตั้งใจและสนใจการเรียนการทำงานมากขึ้น ไม่ขี้เกียจเหมือนก่อนหน้านี้  
 ทำงานส่งทันเวลาดี นักเรียนเปลี่ยนแปลงไปมาก...”

(ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/3 : แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน)

#### ด้านความซื่อสัตย์สุจริต

“...มีการขอโทษเมื่อทำผิด และไม่ทะเลาะวิวาทกัน สิ่งของไม่หายเหมือนแต่ก่อน  
 และเก็บได้ก็นำส่งครูประจำชั้นของ เด็กเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดีขึ้นมาก...”

(ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 : แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน)

“...เด็กสำรวมระวางกาย วาจาได้ดี ตอนแรกจะคุยกันอยู่ต่อมาก็ดีขึ้นเรื่อย ๆ เด็กมี  
 ความสนใจในแต่ละอย่างไม่เหมือนกัน ทำงานได้ตามที่อาคมาบหมายให้ปฏิบัติ ฝึกปฏิบัติ  
 ได้ดี...”

(พระวิทยากร : บันทึก)

#### สรุปผลการดำเนินกลยุทธ์พบพระพบธรรม

หลังจากที่ได้ดำเนินกลยุทธ์พบพระพบธรรม พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีความรู้  
 ความเข้าใจและปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 80  
 ขึ้นไปประพฤติตนเป็นคนดี ไม่มีการลักขโมย ไม่พูดคำหยาบคาย ตั้งใจทำงานที่ครูมอบหมาย  
 ได้เป็นอย่างดี ส่งงานทันเวลา มีความตั้งใจทำงานให้สำเร็จ ปฏิบัติต่อพระสงฆ์ด้วยอาการ  
 นอบน้อมพฤติกรรมส่วนใหญ่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี แต่ยังเหลือลักษณะนิสัยที่ประหยัด  
 ออกอ้อม ใช้จ่ายสิ่งของที่เกินฐานะของตนเอง การออมยังมีน้อยอยู่ ซึ่งจะต้องดำเนินการแก้ไข  
 ในวงรอบที่ 2 ต่อไป

### 3.2 ผลการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยใช้กลยุทธ์พบพระพบธรรม รอบที่ 2

3.2.1 ชั้นวางแผน หลังจากที่ได้ดำเนินกลยุทธ์พบพระพบธรรม พบว่าในวงรอบ  
 ที่ 1 กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา  
 นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 80 ขึ้นไปประพฤติตนเป็นคนดี แต่ยังมีบางส่วนที่ยังต้องพัฒนาขึ้น  
 อีก จึงร่วมกันวางแผน ดังนี้

- 1) ประชุมคณะครู เพื่อรับทราบผลการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ในวงรอบที่ 1
- 2) แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานและจัดประชุมคณะกรรมการดำเนินงานเพื่อร่วมกันวางแผน กำหนด เนื้อหา ปฏิทินการปฏิบัติงานและผู้รับผิดชอบ
- 3) ครูผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ติดต่อประสานกับพระวิทยากร และพระคุณเจ้าที่มีความรู้ความสามารถจากวัดในเขตพื้นที่บริการของโรงเรียน
- 4) ประชุมร่วมกันระหว่างผู้วิจัยกับผู้ร่วมวิจัย พระวิทยากร และพระคุณเจ้าที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดรูปแบบ และเนื้อหาที่จะร่วมกันดำเนินงานจัดทำปฏิทินการดำเนินงาน
- 5) ดำเนินการตามปฏิทินการดำเนินงาน
- 6) ประเมินผลการดำเนินงานตามกลยุทธ์
- 7) สรุปผลการดำเนินงาน รายงานให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบ

3.2.2 ขั้นการปฏิบัติ และขั้นสังเกต ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ได้ประชุมร่วมกันเพื่อดำเนินการตามแผนที่กำหนด โดยพัฒนากลุ่มเป้าหมายในกลยุทธ์พบพระพบธรรมในวันธรรมสวนะ วงรอบที่ 2 ระยะเวลา ระหว่าง วันที่ 1 สิงหาคม 2550 ถึง วันที่ 31 สิงหาคม 2550 โดยนิมนต์พระสงฆ์ จากวัดสุวรรณาวาส และวัดป่าศรัทธาธรรมวิทยา มารับบิณฑบาตและอบรมธรรมะแก่ นักเรียนในระหว่างเช้าพรรษา และนำนักเรียนไปปฏิบัติธรรม ฟังพระคุณเจ้าเทศนาอบรม สั่งสอน ในวันธรรมสวนะ ดังนี้

วันที่ 6 สิงหาคม 2550 เวลา 10.30 - 11.30 น. ผู้วิจัย และผู้ร่วมวิจัย นำนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 ไปวัดป่าศรัทธาธรรมวิทยา ผู้วิจัยได้นิมนต์พระครูวิญญูวรญาณ เจ้าอาวาสวัดเพื่อให้พระคุณเจ้าได้อบรม สั่งสอน และให้ความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมอิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมที่มุ่งสู่ความสำเร็จ คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา และนำนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไปปฏิบัติธรรมที่วัดสุวรรณาวาส กราบนิมนต์หลวงพ่พระครูสุวรรณธรรมาทรร ให้ความรู้เกี่ยวกับหลักไตรสิกขา คือ สมาธิ ปัญญา ได้แนะนำตัวอย่างบุคคลที่ประสบผลสำเร็จ การนำหลักธรรมไปใช้ในการดำเนินชีวิต พร้อมยกตัวอย่างประกอบ และฝึกให้นักเรียนอาราธนาจิต สวดมนต์ กราบพระแบบเบญจางคประดิษฐ์ที่ถูกต้อง นักเรียนส่วนใหญ่มีความตั้งใจ ฝึกปฏิบัติตนได้เป็นอย่างดี

วันที่ 13 สิงหาคม 2550 เวลา 10.30 - 11.30 น. ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย นำนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 ไปวัดสุวรรณาวาส ได้นิมนต์พระครูสุวรรณธรรมาทรร มาให้การอบรม สั่งสอน แนะนำเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม โดยพระสงฆ์ได้ยกตัวอย่าง



เหตุการณ์ปัจจุบันมาให้นักเรียนฝึกคิด เพื่อหาทางเสนอแนวทาง และนำนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไปร่วมปฏิบัติธรรมและฟังพระธรรมจากพระอาจารย์อุทิศ วรรณทอง และได้ฝึกให้นักเรียนอาราธนาศีล สวดมนต์ กราบพระแบบเบญจางคประดิษฐ์ที่ถูกต้อง นักเรียนตั้งใจฝึกปฏิบัติตนได้เป็นอย่างดี

วันที่ 31 สิงหาคม 2550 โรงเรียนได้นิมนต์พระสงฆ์ จากวัด สุวรรณาวาส และวัดป่าศรัทธาธรรมวิทยา จำนวน 33 รูป มารับบิณฑบาต ข้าวสารอาหารแห้งและจตุปัจจัยอื่นๆ จากนักเรียนและคณะครู ผู้วิจัยได้นิมนต์พระครูสุวรรณธรรมาทรรเทศนาอบรมสั่งสอนนักเรียน และให้แนวคิดในการปฏิบัติตนให้เป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรม

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้สังเกต บันทึกผลการนำนักเรียนพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมตามกลยุทธ์พบพระพบธรรมในระหว่างเข้าพรรษา ในวงรอบที่ 2 ซึ่งนักเรียนได้รับการพัฒนาขึ้นมา

3.2.3 ขั้นตอนก่อนผล ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต ทั้งในระหว่างดำเนินการตามกลยุทธ์ และหลังดำเนินการ ร่วมกันพิจารณา วิเคราะห์ตามกรอบกลยุทธ์ และสรุปรายงานผล

ผลการดำเนินงานกลยุทธ์พบพระพบธรรม นักเรียนกลุ่มเป้าหมายประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดี สะท้อนให้เห็นว่ากลยุทธ์พบพระพบธรรมเป็นกลยุทธ์ที่ให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติตนตามแบบอย่างผู้มีคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงาม ซึ่งได้ปฏิบัติเป็นแบบอย่างแก่นักเรียนและชุมชน นักเรียนเห็นแบบอย่างที่ดีก็นำมาสู่การปฏิบัติที่ถูกต้อง เหมาะสม จึงส่งผลให้กลุ่มเป้าหมายมีความรับผิดชอบมากขึ้น มีระเบียบวินัย มีความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความประหยัด และรักความเป็นไทยมากขึ้นตามลำดับ

4. กลยุทธ์ส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยใช้กิจกรรมอบรมหน้าเสาธง และกิจกรรมวันสุดท้ายปิด

4.1 ผลการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยใช้กลยุทธ์ส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยใช้กิจกรรมอบรมหน้าเสาธง และกิจกรรมวันสุดท้ายปิด รอบที่ 1

4.1.1 ขั้นตอนวางแผน จากการวิเคราะห์ สภาพปัจจุบัน และปัญหา จากการสำรวจ โดยใช้แบบสอบถาม การสังเกต และสัมภาษณ์ ร่วมกับกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ประชุมปรึกษาหารือ สนทนา ระดมความคิด จึงกำหนดกลยุทธ์การส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ในชีวิตประจำวัน โดยใช้กิจกรรมอบรมหน้าเสาธงและกิจกรรมอบรมนักเรียนประจำ

สัปดาห์ ระยะเวลาระหว่าง วันที่ 1 มิถุนายน 2550 ถึง 27 กรกฎาคม 2550 มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1) ประชุมคณะกรรมการผู้ร่วมวิจัย และนักเรียน เพื่อกำหนดรูปแบบ เนื้อหาที่จะให้การอบรมตามความต้องการในด้านคุณธรรม จริยธรรม

2) แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน จัดประชุมคณะกรรมการดำเนินงาน เพื่อกำหนดเป้าหมายการจัดกิจกรรม และจัดทำปฏิทินการอบรมในแต่ละวัน และในแต่ละสัปดาห์

3) ครูผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยปฏิบัติงานตามปฏิทินการปฏิบัติงานทั้ง 2 กิจกรรม คือ กิจกรรมอบรมนักเรียนหน้าเสาธง จัดทำทุกวัน กิจกรรมอบรมนักเรียนประจำวันศุกร์สัปดาห์ จัดทำสัปดาห์ละ 1 ครั้ง

4) ครูผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ร่วมดำเนินการวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรม ส่งเสริมและพัฒนาว่าดำเนินการไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย

5) สรุปและรายงานผลการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

4.1.2 ขั้นการปฏิบัติ และขั้นสังเกต การดำเนินงานกลยุทธ์การส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน โดยใช้กิจกรรม 2 กิจกรรม คือ กิจกรรมอบรมนักเรียนหน้าเสาธง กิจกรรมอบรมนักเรียนประจำสัปดาห์เป็นการพัฒนานักเรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและ ค่านิยมที่พึงประสงค์ จำนวน 6 ตัวบ่งชี้ คือ ด้านมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบและปฏิบัติตามหลักธรรมเบื้องต้นทางพระพุทธศาสนา ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ด้านความประหยัด ด้านความซื่อสัตย์ และด้านความภูมิใจในความเป็นไทย ซึ่งผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ประชุมกันแล้วร่วมกำหนดขั้นตอนของแต่ละกิจกรรมในแต่ละวัน เพื่อให้ครอบคลุมพฤติกรรมการปฏิบัติตนเป็นคนดีตามมาตรฐานการศึกษา นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 เริ่มปฏิบัติตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2550 ถึง 27 กรกฎาคม 2550 ซึ่งแต่ละกิจกรรมได้กำหนดขั้นตอนดังรายละเอียด ดังนี้

1) กิจกรรมอบรมนักเรียนหน้าเสาธง มีขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมแต่ละวันระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน 2550 ถึง วันที่ 27 กรกฎาคม 2550 ดังนี้

1.1) นักเรียนทุกชั้นเดินแถวอย่างมีระเบียบมายังบริเวณหน้าเสาธงชาติตามลำดับ

1.2) เมื่อนักเรียนพร้อม ประธานนักเรียนจะสั่งจัดระเบียบแถวให้พร้อม

## ก่อนเคารพธงชาติ

1.3) นักเรียนผู้เชิญธงเตรียมพร้อม ประธานนักเรียนสั่งเคารพธงชาติ  
นักเรียนร้องเพลงชาติ 1 จบ

1.4) ประธานนักเรียนนำกล่าวบูชาพระรัตนตรัย พร้อมคำแปลพระ  
พุทธคุณ พระธรรมคุณ และพระสังฆคุณ ตามลำดับ

1.5) ประธานนักเรียนนำนักเรียนสงบนิ่ง เป็นการฝึกยืนสมาธิ  
เวลาประมาณ 1 นาที เพื่อรำลึกถึงผู้มีพระคุณ

1.6) ประธานนักเรียนนำกล่าวคำปฏิญาณตนด้วยคำว่า เรานักเรียน  
ใจดี ฉลาด ใฝ่คุณชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ รักหาวินัย ใฝ่ศึกษา

1.7) ประธานนักเรียนนำกล่าวแนวปฏิบัติแก่นักเรียนและครูด้วยคำว่า  
ครูเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน นักเรียนรุ่นพี่เป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียนรุ่นน้อง

1.8) ประธานนักเรียนเชิญครูที่ทำหน้าที่ครูเวรมาให้โอวาทและกล่าว  
อบรมสั่งสอนด้านคุณธรรม จริยธรรม และปฏิบัติตนของนักเรียน วันละ 1-2 เรื่อง

1.9) ประธานนักเรียนสั่งนักเรียนทั้งหมดเคารพคุณครู คุณครูแจ้งให้  
นักเรียนหันหน้าเข้าหากัน แล้วยกมือไหว้ซึ่งกันและกัน

1.10) นักเรียนที่รับผิดชอบ นำเสนอภาษาไทย ภาษาอังกฤษวันละคำ  
พร้อมสะกด พร้อมแปลความหมายและสะกดคำ

1.11) ครูเวรรับผิดชอบให้คำแนะนำและยกย่องชมเชยนักเรียนที่  
ความดีและเสนอแนะขอความร่วมมือนักเรียนที่ปฏิบัติตนบกพร่องเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข

1.12) ครูเวรสั่งให้นักเรียนเข้าห้องเรียน โดยหัวหน้าห้องสั่งนักเรียน  
ในแถวขึ้นตรงและบอกขวาหันซ้ายหันเดินเข้าห้องเรียน ตามลำดับก่อนหลังทุกชั้นอย่างเป็น  
ระเบียบเสร็จสิ้นพิธีการ

2) กิจกรรมอบรมนักเรียนประจำวันสุดสัปดาห์ เป็นกิจกรรมที่มีเป้าหมายที่  
เป็นการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียน ในวันสุดท้ายของสัปดาห์ โดย  
การประชุมนักเรียนช่วงชั้นที่ 1-2 ในห้องประชุมอาคารอเนกประสงค์ของโรงเรียน จำนวน  
8 ครั้ง ระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน 2550 ถึง วันที่ 27 กรกฎาคม 2550 ในทุกวันศุกร์ เวลา  
14.30-15.30 น. ซึ่งการอบรม นักเรียนประจำสัปดาห์ ทั้ง 8 ครั้ง มีรายละเอียดขั้นตอน  
การดำเนินการ ดังนี้

2.1) นักเรียนเดินแถวเข้าห้องประชุมอาคารอเนกประสงค์โรงเรียนตามลำดับก่อนหลังและนั่งในบริเวณที่จัดไว้อย่างสงบและสำรวม

2.2) ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ได้รับมอบหมายจตุรปูเทียนบูชาพระรัตนตรัย และนำกล่าวสวดมนต์บูชาพระรัตนตรัย ผู้นำนักเรียนนำกล่าวบทสวดพระพุทธรูปพระธรรมคุณ พระสังฆคุณ และบทชัยสิทธิธาคา ที่เป็นบทสวดภาษาบาลี ด้วยทำนองสรภัญญะ

2.3) ครูเวรหรือครูผู้ที่ได้รับมอบหมายจัดอบรมให้ความรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมที่สั่งตามปฏิทินกำหนด และยกย่องชมเชยนักเรียนที่ประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดีในรอบสัปดาห์ที่ผ่านมา

2.4) ประธานนักเรียนหรือคณะกรรมการนักเรียนแจ้งแนวปฏิบัติและสรุปผลการปฏิบัติงานในรอบสัปดาห์ เสนอต่อที่ประชุมได้รับทราบและถือปฏิบัติ

2.5) ประธานนักเรียนนำกล่าวร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี ครูเวรหรือประธานนักเรียนสั่งให้เดินกลับเข้าห้องเรียนเป็นรายชั้นตามลำดับ

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้สังเกต สัมภาษณ์ นักเรียนและครูเวรประจำวัน และครูเวรประจำสัปดาห์ บันทึกผลการปฏิบัติ พฤติกรรม ตามกลยุทธ์ส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ทั้ง 2 กิจกรรม

4.1.3 การสะท้อนผล ผลการดำเนินกลยุทธ์การส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโดยกิจกรรม 2 กิจกรรม คือ กิจกรรมอบรมนักเรียนหน้าเสาธง กิจกรรมอบรมนักเรียนประจำสัปดาห์ พบว่า ทั้งสองกิจกรรมนักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงในกิจกรรมประจำวัน และกิจกรรมประจำสัปดาห์ โดยการเรียนรู้จากสถานที่จริง ฝึกปฏิบัติตนในเรื่องการเดินแถว การควบคุมระมัดระวังกาย วาจา และใจ การเรียนรู้เกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในเนื้อหาเรื่อง ความซื่อสัตย์สุจริต ความเมตตากรุณา และความกตัญญูกตเวที พร้อมยกตัวอย่างนักเรียนที่กระทำตนเป็นคนดีสมควรเป็นตัวอย่างที่ดี ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ ในพฤติกรรมดังกล่าวมากยิ่งขึ้นสามารถปฏิบัติตนอยู่ในกรอบกติกา ระเบียบวินัยของโรงเรียน และสังคมได้ เห็นได้จากนักเรียนส่วนใหญ่มีความรักใคร่ร่วมมือในการทำงานที่ครูมอบหมาย มีการทะเลาะวิวาทน้อยมาก พบสิ่งของตกหล่นนำมาแจ้งครูเพื่อประกาศหาเจ้าของ ช่วยเหลือครู มีจิตอาสาช่วยงานโรงเรียนมากยิ่งขึ้น และทำงานส่งตามเวลาที่นัดหมายมากขึ้น จากการรายงานของผู้ร่วมวิจัย ดังนี้

### ด้านความมีวินัย ความรับผิดชอบ

“...นักเรียนเดินแถวเข้าชั้นเรียนเป็นระเบียบมองดูสวยงามน่ารักมาก ไม่มีการหยอก ล้อกันในแถวเลย แต่มีบางส่วนเล็กน้อยที่เข้ามาแถวช้า และยังไม่ค่อยสำรวจ...”

(ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 20 กรกฎาคม 2550 : สังเกตพฤติกรรมนักเรียน)

### ด้านมีความเมตตากรุณา

“...นักเรียนในชั้นทะเลาะกันน้อยมาก สนใจการเรียนดีขึ้นกว่าเดิม ช่วยเหลือซึ่งกัน และกันดี ไม่มีการจิกกัด บริเวณโรงเรียนไม่สกปรก...”

(ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/3 23 กรกฎาคม 2550 : สังเกตพฤติกรรมนักเรียน)

“...นักเรียนที่เคยคือดูแล้วลดลงมาก ไม่หนีเรียนไปเล่นเกม บอกก็ง่าย ทำงานตามที่ มอบหมายทันเวลาเป็นส่วนใหญ่ แต่ยังมีบ้างบางคนที่ยังไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด...”

(ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 24 กรกฎาคม 2550 : สังเกตพฤติกรรมนักเรียน)

“...แต่ก่อนครูต้องเรียกนักเรียนมาตักเตือนเรื่องทะเลาะวิวาทกัน แต่ทุกวันนี้แทบจะ ไม่มีเลย สบายใจมาก ตั้งใจเรียนดีขึ้น หลังจากครูเราเอาจริงเอาจังเรื่องนี้ น่าจะทำตั้งแต่เปิด เทอม...”

(ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2 27 กรกฎาคม 2550 : สังเกตพฤติกรรมนักเรียน)

### ด้านความภูมิใจในความเป็นไทย

“...นักเรียนแต่งกายสะอาดเป็นระเบียบมากขึ้น มาโรงเรียนแต่เช้า สนใจการเรียนดี ขึ้นมากสอนก็สอนง่าย ทำงานส่งเกือบทุกคน สบายใจมาก...”

(ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 27 กรกฎาคม 2550 : สังเกตพฤติกรรมนักเรียน)

“...นักเรียนมาโรงเรียนแต่เช้า มาสายเกือบไม่มีเลย ทำความสะอาดห้องเรียนทุกวัน ห้องเรียนสะอาด การฝึกกระดาศสมุดไม่มี การขโมยสิ่งของไม่มี เด็กมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลง ไปมาก...”

(ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2 31 สิงหาคม 2550 : สังเกตพฤติกรรมนักเรียน)

สรุปผลการดำเนินงานกลยุทธ์ส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน โดย กิจกรรม 2 กิจกรรม คือ กิจกรรมอบรมนักเรียนหน้าเสาธง และกิจกรรมอบรมนักเรียนประจำ สัปดาห์

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ประชุมสะท้อนผลการดำเนินงานตามกลยุทธ์ส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนโดยกิจกรรม 2 กิจกรรม คือ กิจกรรมอบรมนักเรียนหน้าเสาธง และกิจกรรมอบรมนักเรียนประจำสัปดาห์ ในวงรอบที่ 1 พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้นมาก แต่ยังมีบ้างบางส่วนที่จะต้องได้รับการพัฒนาต่อไปอีก ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยจึงร่วมกันวางแผนดำเนินการต่อในวงรอบที่ 2 ต่อไป

#### 4.2 ผลการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยใช้ กลยุทธ์ส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม โดยใช้กิจกรรมอบรมหน้าเสาธง และกิจกรรมวันสุดสัปดาห์ รอบที่ 2

4.2.1 ชั้นวางแผน จากการวิเคราะห์ ผลการดำเนินงานกลยุทธ์ส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยใช้กิจกรรม 2 กิจกรรม จากวงรอบที่ 1 นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีพฤติกรรมที่ดีขึ้นมาก แต่จากการรายงานของผู้ร่วมวิจัย พบว่า ยังมีนักเรียนบางส่วนที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเพิ่มขึ้นอีก จึงร่วมกันกำหนดกิจกรรมอบรมหน้าเสาธงและกิจกรรมอบรม นักเรียนประจำสัปดาห์ ในวงรอบที่ 2 ขึ้น ระยะเวลาระหว่าง วันที่ 1 – 31 สิงหาคม 2550 มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

- 1) ประชุมคณะกรรมการผู้ร่วมวิจัย และนักเรียน เพื่อกำหนดรูปแบบ เนื้อหาที่จะให้การอบรมตามความต้องการในด้านคุณธรรม จริยธรรม
- 2) แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน และจัดประชุมคณะกรรมการดำเนินงาน เพื่อกำหนดเป้าหมายการดำเนินกิจกรรม และจัดทำปฏิทินการอบรมในแต่ละวัน และในแต่ละสัปดาห์
- 3) ครูผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยปฏิบัติงานตามปฏิทินการปฏิบัติงานทั้ง 2 กิจกรรม คือ กิจกรรมอบรมนักเรียนหน้าเสาธง จัดทำทุกวัน กิจกรรมอบรมนักเรียนประจำวันสุดสัปดาห์ จัดทำสัปดาห์ละ 1 ครั้ง
- 4) ครูผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ร่วมดำเนินการวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาว่าดำเนินการไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย
- 5) สรุปและรายงานผลการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

4.2.2 ชั้นการปฏิบัติ และชั้นสังเกต การดำเนินงานกลยุทธ์ส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน โดยใช้กิจกรรม 2 กิจกรรม คือ กิจกรรมอบรมนักเรียนหน้าเสาธง กิจกรรมอบรมนักเรียนประจำสัปดาห์เป็นการพัฒนานักเรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ จำนวน 6 ตัวบ่งชี้ คือ ด้านมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบและปฏิบัติ

ตนตามหลักธรรมเบื้องต้นทางพระพุทธศาสนา ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความ  
 เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ด้านความประหยัด ด้านความซื่อสัตย์ และด้านความภูมิใจในความเป็นไทย  
 ซึ่ง ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ประชุมกันแล้วร่วมกันกำหนดขั้นตอนของแต่ละกิจกรรมในแต่ละวัน  
 เพื่อให้ครอบคลุมพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติตนเป็นคนดีตามมาตรฐานการศึกษา นักเรียนช่วงชั้นที่  
 2 โดยกำหนดขั้นตอนดังรายละเอียด เหมือนกันกับวงรอบที่ 1 ดังนี้

1) กิจกรรมอบรมนักเรียนหน้าเสาธง มีขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมแต่ละ  
 วัน ระหว่างวันที่ 1-31 สิงหาคม 2550 ดังนี้

1.1) นักเรียนทุกชั้นเดินแถวอย่างมีระเบียบมายังบริเวณหน้าเสาธงชาติ

ตามลำดับ

1.2) เมื่อนักเรียนพร้อม ประธานนักเรียนจะสั่งจัดระเบียบแถวให้พร้อม

ก่อนเคารพธงชาติ

1.3) นักเรียนผู้เชิญธงเตรียมพร้อม ประธานนักเรียนสั่งเคารพธงชาติ

นักเรียนร้องเพลงชาติ 1 จบ

1.4) ประธานนักเรียนนำกล่าวบูชาพระรัตนตรัย พร้อมคำแปลพระ

พุทธคุณ พระธรรมคุณ และพระสังฆคุณ ตามลำดับ

1.5) ประธานนักเรียนนำนักเรียนสงบนิ่ง เป็นการฝึกยืนสมาธิ

เวลาประมาณ 1 นาที เพื่อรำลึกถึงผู้มีพระคุณ

1.6) ประธานนักเรียนนำกล่าวคำปฏิญาณตนด้วยคำว่า เรานักเรียน

ใจกตัญญู รู้คุณชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ รักษาวินัย ใฝ่ศึกษา

1.7) ประธานนักเรียนนำกล่าวแนวปฏิบัติแก่นักเรียนและครูด้วยคำว่า

ครูเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน นักเรียนรุ่นที่เป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียนรุ่นน้อง

1.8) ประธานนักเรียนเชิญครูที่ทำหน้าที่ครูเวรมาให้โอวาทและกล่าว

อบรมสั่งสอนด้านคุณธรรม จริยธรรม และปฏิบัติตนของนักเรียน วันละ 1-2 เรื่อง

1.9) ประธานนักเรียนสั่งนักเรียนทั้งหมดเคารพคุณครู คุณครูแจ้งให้

นักเรียนหันหน้าเข้าหากัน แล้วยกมือไหว้ซึ่งกันและกัน

1.10) นักเรียนที่รับผิดชอบ นำเสนอภาษาไทย ภาษาอังกฤษวันละคำ

พร้อมสะกด พร้อมแปลความหมายและสะกดคำ

1.11) ครูเวรรับผิดชอบให้คำเสนอแนะยกย่องชมเชยนักเรียนที่ทำ

ความดีและเสนอแนะขอความร่วมมือนักเรียนที่ปฏิบัติตนบกพร่องเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข

1.12) ครูเวรสั่งให้นักเรียนเข้าห้องเรียน โดยหัวหน้าห้องสั่งนักเรียนในแถวขึ้นตรงและบอกขวาหันซ้ายหันเดินเข้าห้องเรียน ตามลำดับก่อนหลังทุกชั้นอย่างเป็นระเบียบเสร็จสิ้นพิธีการ

2) กิจกรรมอบรมนักเรียนประจำวันสุดสัปดาห์ เป็นกิจกรรมที่มีเป้าหมายที่เป็นการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียน ในวันสุดท้ายของสัปดาห์ โดยการประชุมนักเรียนช่วงชั้นที่ 1-2 ในห้องประชุมอาคารอเนกประสงค์ของโรงเรียน จำนวน 4 ครั้ง ระหว่างวันที่ 1 – 31 สิงหาคม 2550 ในทุกวันศุกร์ เวลา 14.30-15.30 น. ซึ่งการอบรมนักเรียนประจำสัปดาห์ ทั้ง 8 ครั้ง มีรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

2.1) นักเรียนเดินแถวเข้าห้องประชุมอาคารอเนกประสงค์โรงเรียน ตามลำดับก่อนหลังและนั่งในบริเวณที่จัดไว้อย่างสงบและสำรวม

2.2) ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ได้รับมอบหมายจากรูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย และนำกล่าวสวดบูชาพระรัตนตรัย ผู้นำนักเรียนนำกล่าวบทสวดพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ และบทชัยสิทธิคาถา ที่เป็นบทสวดภาษาบาลี และคำกลอนด้วยทำนองสารภัญญะ

2.3) ครูเวรหรือครูผู้ที่ได้รับมอบหมายจัดอบรมให้ความรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรมที่สั่งตามปฏิทินกำหนด และ ยกย่องชมเชยนักเรียนที่ประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดีในรอบสัปดาห์ที่ผ่านมา

2.4) ประธานนักเรียนหรือคณะกรรมการนักเรียนแจ้งแนวปฏิบัติและสรุปผลการปฏิบัติงานในรอบสัปดาห์ เสนอต่อที่ประชุมได้รับทราบและถือปฏิบัติ

2.5) ประธานนักเรียนนำกล่าวร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี ครูเวรหรือประธานนักเรียนสั่งให้เดินกลับเข้าห้องเรียนเป็นรายชั้นตามลำดับ

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้สังเกต สัมภาษณ์ นักเรียนและครูเวรประจำวัน และครูเวรประจำสัปดาห์ บันทึกผลการปฏิบัติ พฤติกรรม ตามกลยุทธ์ส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ทั้ง 2 กิจกรรม

4.2.3 การสะท้อนผล จากการสังเกต บันทึกผล และสัมภาษณ์ครูเวร ครูประจำชั้น ซึ่งชี้ให้เห็นว่า การส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โดยใช้กิจกรรม 2 กิจกรรม ในวงรอบที่ 2 ทำให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น กล่าวคือ นักเรียนมีระเบียบวินัยโดยการเดินแถวเข้าห้องเรียน เดินแถวเพื่อเคารพธงชาติด้วยความเรียบร้อย ส่งงานครูได้ตรงเวลาที่กำหนด ตรงต่อเวลา รับผิดชอบงานที่



มอบหมายได้เป็นอย่างดีเป็นส่วนใหญ่ การลักขโมยสิ่งของลดลงมาก มีการช่วยเหลือซึ่งกัน และกันมีความสามัคคี แบ่งปันสิ่งของแก่อีกผู้หนึ่งมากขึ้น เห็นได้จากการช่วยงานครูในห้องเรียน ร่วมกันทำงานในระดับโรงเรียน มีจิตอาสามากขึ้น การถือกระดาษสมุดลดน้อยลงมาก กิจกรรมทุกชั้นตอนนักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง ครูผู้สอนมีการติดตามสังเกตพฤติกรรมอย่าง สม่ำเสมอ เป็นผลทำให้กลุ่มเป้าหมายมีพฤติกรรมดีขึ้นดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่ากลยุทธ์ การส่งเสริมและพัฒนาโดยใช้กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนโดย กิจกรรม 2 กิจกรรม ทำให้กลุ่มเป้าหมายมีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อแบ่งปันกตัญญูรู้คุณ และมีการประหยัด ซื่อเสนอแนะควรจัดทำ กิจกรรมนี้ให้เป็นปัจจุบันทุกวันอย่างต่อเนื่องจนสิ้นปีการศึกษา จะทำให้กลุ่มเป้าหมายมีนิสัย ที่ดี ประพฤติตนเป็นคนดีตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างยั่งยืนต่อไป

**ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติ ก่อน และ หลังการพัฒนา**

หลังจากการดำเนินงานพัฒนาตามกลยุทธ์ ที่กำหนดทั้ง 4 กลยุทธ์ พบว่า กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาขึ้น เบื้องต้น คือ ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศีลธรรมอันดีงาม มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี ประพฤติตน ปฏิบัติตนเป็นคนดี โดยเป็นผู้มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีความกตัญญูกตเวทิตต่อผู้มีพระคุณ มีความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ และมีความประหยัดทรัพย์สิ่งของ ซึ่งพฤติกรรมของนักเรียนกลุ่มเป้าหมายที่พัฒนาอย่างเห็นชัดเจน คือ การเดินแถวเพื่อเคารพธงชาติ การเข้ารับบริการต่าง ๆ เป็นไปตามลำดับก่อนหลัง ไม่แย่ง ซิงกัน การช่วยเหลือร่วมมือกันในการทำความสะอาดห้องเรียนเป็นประจำ ทำให้ห้องเรียน สะอาดอยู่เสมอทุกวัน การขโมยสิ่งของไม่มีปรากฏให้เห็น แสดงถึงนักเรียนมีความซื่อตรง ซื่อสัตย์สุจริต ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำงาน ทำงานกลุ่มทุกคนทำหน้าที่ตนเองอย่าง เต็มที่ แสดงให้เห็นถึงความสามัคคี ช่วยเหลือแบ่งปันกัน ช่วยเหลือครู มีจิตอาสาอยาก ช่วยเหลือส่วนรวม เห็นใจกัน เห็นได้จากการทะเลาะวิวาทกันเกือบจะไม่มีเลย พุดจาสุภาพ มากขึ้น การพูดคำหยาบลดลงเห็นได้ชัด นักเรียนใช้จ่ายทรัพย์สิ่งของอย่างประหยัด เห็นได้ จากมีการออมเงิน มีการฝากเงินกับครูประจำชั้น ตามโครงการธนาคารโรงเรียน เป็นต้น ให้ ความร่วมมือในกิจกรรมที่ทาง โรงเรียนจัดทุกครั้ง ทันตามเวลาที่กำหนด เข้าร่วมกิจกรรมเข้า แถวเคารพธงชาติกิจกรรมอบรมประจำสัปดาห์ทุกคนทุกครั้ง แสดงให้เห็นว่า นักเรียน กลุ่มเป้าหมายมีความรับผิดชอบสนใจ ตั้งใจที่จะร่วมกิจกรรม ไม่หนีเรียนในช่วงบ่าย ไม่ไป เล่นเกมอีกเลยในวันที่มาเรียนหนังสือตามปกติ จากการดำเนินงานสะท้อนให้เห็นว่า กลยุทธ์

ทั้ง 4 กลยุทธ์ เป็นกลยุทธ์ที่ทำให้กลุ่มเป้าหมายได้ฝึกปฏิบัติจริง เรียนรู้เรื่องที่มีความหมาย ใกล้ตัวสนองความต้องการ ความสนใจของนักเรียน จึงส่งผลทำให้นักเรียนส่วนใหญ่มี พฤติกรรมแสดงออกถึงความเป็นคนดี ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านคุณภาพผู้เรียน ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่มีพฤติกรรมด้านความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ สุจริต ความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความกตัญญูกตเวที และความประหยัด อยู่ในระดับดี ขึ้นทุกด้าน เมื่อเปรียบเทียบกับผลการประเมินพฤติกรรมนักเรียนโดยใช้แบบสอบถาม จาก ระยะเวลาที่ 1 ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบข้อมูลพฤติกรรมนักเรียน ช่วงชั้นที่ 2 ก่อน และหลังการ ดำเนินการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐาน

รายการสำรวจ พฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม	ช่วงชั้นที่ 2 (ป. 4-6) ก่อนดำเนินการ			ช่วงชั้นที่ 2 (ป. 4-6) หลังดำเนินการ		
	$\bar{X}$	S.D	แปลผล	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
1. มีวินัยและความรับผิดชอบ ปฏิบัติตนตาม หลักธรรมเบื้องต้นของศาสนาที่ตนนับถือ	4.09	0.26	มาก	4.49	0.73	มาก
2. มีความซื่อสัตย์สุจริต	4.08	0.28	มาก	4.51	0.42	มากที่สุด
3. มีความกตัญญูกตเวที	4.30	0.20	มาก	4.54	0.35	มากที่สุด
4. มีเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ	3.87	0.20	มาก	4.52	0.58	มากที่สุด
5. ประหยัด รู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตนและ ส่วนรวมอย่างคุ้มค่า	4.10	0.21	มาก	4.47	0.48	มาก
6. มีความภูมิใจในความเป็นไทย	4.06	0.35	มาก	4.53	0.47	มากที่สุด
โดยรวม	4.07	0.25	มาก	4.51	0.43	มากที่สุด

**หมายเหตุ** รายละเอียดเปรียบเทียบ ผลการประเมินพฤติกรรมนักเรียน โดยใช้แบบสอบถาม  
ก่อนดำเนินการ และหลังดำเนินการ นำเสนอในภาคผนวก ค

จากตารางที่ 2 จะเห็นว่าผลการประเมินพฤติกรรมนักเรียน ตามแบบสอบถามเพื่อ  
การประเมินพฤติกรรมนักเรียน ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคุณภาพผู้เรียน นักเรียน  
ช่วงชั้น ที่ 2 โรงเรียนอนุบาลกันทรวิชัย หลังการพัฒนาพฤติกรรม ด้านคุณธรรมจริยธรรม

ทั้ง 4 กลยุทธ์ เปรียบเทียบกับพฤติกรรมนักเรียน ก่อนการพัฒนา ในระยะที่ 1 ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.07 ระดับปฏิบัติมาก แต่เมื่อพัฒนา ทั้ง 2 วงรอบแล้ว พบว่า พฤติกรรมนักเรียนโดยรวมทุกด้าน นักเรียนมีพฤติกรรมพัฒนาดีขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ยโดยรวมทุกด้าน 4.51 ระดับการปฏิบัติ มากที่สุด

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พฤติกรรมนักเรียนมีการพัฒนาขึ้นตามค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ดังนี้ ด้านความกตัญญูคุณทวที มีค่าเฉลี่ย 4.54 ระดับการปฏิบัติมากที่สุด ด้านความภูมิใจในความเป็นไทย มีค่าเฉลี่ย 4.53 ระดับการปฏิบัติมากที่สุด ด้านความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เสียสละ มีค่าเฉลี่ย 4.52 ระดับการปฏิบัติมากที่สุด ด้านความซื่อสัตย์สุจริต มีค่าเฉลี่ย 4.51 ระดับการปฏิบัติมากที่สุด ด้านความมีวินัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ปฏิบัติตนตามหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนาที่ตนนับถือ มีค่าเฉลี่ย 4.49 ระดับการปฏิบัติ มาก ด้านประหยัด รู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตนและส่วนรวม มีค่าเฉลี่ย 4.47 ระดับการปฏิบัติ มาก ตามลำดับ